

Leto XVIII. Stev. 274

DIREKTOR BORBE
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjevLjudska
PRAVICA

BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJELJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
KOT BORBA ZA SLOVENIJO

VELICASTNO PREDVOLILNO ZBOROVANJE V MARIBORU

Naše demokratične pridobitve so postale meso in kri delavskega razreda

Na zborovanju sta govorila pred 30.000 ljudmi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas in mariborski kandidat za Zveznega poslanca Miloš Ledinek

Maribor, 31. oktobra.

Danes je obiskal Maribor podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Milovan Djilas. Popoldne je prisostvoval posvetovanju kulturno prosvetnih delavcev iz Maribora in severovzhodnih krajev Slovenije, popoldne pa se je v spremstvu tov. Lidije Šentjarc, članice CK ZKJ in člana Izvršnega sveta LRS tov. Borisa Zihlerla ter drugih uglednih političnih funkcionarjev udeležil predvolilnega zborovanja na Glavnem trgu v Mariboru. Na to zborovanje je prihitelo okrog 30.000 ljudi iz Maribora, Ptujja, Ljutomerja, Murske Sobote in drugih severovzhodnih krajev Slovenije.

Že takoj po poldruhi uri popoldne so se začele viti na Glavnem trgu tisočglave povorke delavcev in namočencev iz Tovarne avtomobilov, Mariborske tekstilne tovarne, Tovarne strojnih konstrukcij »Franc Leskošek« ter iz drugih podjetij in ustanov. Glavni trg, kateri, pravijo Mariborčani, lahko sprejme 30.000 ljudi, se je kmalu popolnoma zalil z množico mariborskih delavcev, uslužbencev, gospodinj ter kmetov zadržnikov, mladine in drugih. Tem so se pridružili še tisoči prebivalcev ostalih krajev severovzhodne Slovenije.

Zborovanje je začel sekretar Zveze komunistov za mesto Maribor Vlado Majhen, ki je podal besedo mariborskemu kandidatu za zveznega poslanca, predsedniku MLO tov. Milošu Ledineku.

Tovariš Miloš Ledinek se je v svojem govoru zaustavil pri imperialističnem mešetarnjenju s Trstom, potem pa je orisal dosežane rezultate naše družbene ureditve, pri čemer je med drugim dejal:

«...Najprej, ki so jih dali naši narodi, že dajejo prve rezultate. Ni bilo zaman vloženi 612 milijard dinarjev v izgradnjo industrije, 227 milijard za promet, v ostalo gospodarsko dejavnost pa nad 100 milijard dinarjev v letih 1947 do 1952. Ta vložena sredstva že dajejo obresti, posebno v tistih gospodarskih panogah, ki so bile najbolj zaostale. Proizvodnja električne energije se je dvignila v državi za 146%, v naši republiki za 300% v odnosu na leto 1939; predelovanje jekla za 192% oziroma za 124% v Sloveniji itd. ... Samo v pravilnem in doslednem reševanju skupnih nalog bo rastel tudi delavski Maribor, ki s svojo močno industrijo ne more živeti izoliran. Rast in razvoj in-

dustrije je tudi pogoj za komunalno gradnjo mesta. Vsa leta po vojni se je Maribor otreval posledice druge svetovne vojne, zadnji dve leti pa se tudi v Mariboru čuti močan korak naprej v načrtni komunalni graditvi, ko kolektivni sami ali preko ljudskega odbora gradijo mesto, ki je v svojih obrobih predelih zanemarjeno in zaostalo po krivdi predvojnih oblastnikov. Mariborski proletariat se zaveda svoje vloge v jugoslovanski skupnosti, se pa tudi zaveda, da je blizu časa, ko bo v izpolnjevanju družbenih nalog del svojih sredstev usmeril tudi za stanovanjske, zdravstvene, kulturno-prosvetne in razne komunalne naprave v mestu. ...»

Nato je začel, burno pozdravljen od 30.000-glave množice, govoriti podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Milovan Djilas, katerega govor so volivci mnogokrat prekinili z navdušenimi ovacijami.

Govor Milovana Djilasa

»Boj delavskega razreda Jugoslavije« je rekel tov. Djilas, »je bil zelo dolg in naporen, predvsem pa je bil zelo zamotan. Naš delavski razred je moral vzporedno s svojim osvajanjem reševati še več vprašanj, ki jih meščanski razredi zaradi zakasnelega razvoja niso mogli rešiti. Razen tega je moral uresničiti tudi dejansko združitev narodov Jugoslavije v enakopravno družino, s tem pa tudi začeti nov proces z bliževanje — spajanje narodov v socializmu ob istočasnem nemotenem razvoju kulturnih razlik v značaju med njimi. Tako številne in zamotane naloge je naložil delavskemu razredu Jugoslavije objektivni razvoj, tako notranji kakor tudi zunanji. Čeprav je bil tak razvoj z osemi svojimi težavami vsiljen delavskemu razredu neodvisno od njegove volje, moramo priznati, da je delavski razred našel v sebi voljo, moč, zavest in organiziranost, da se je znašel v objektivnih razmerah in da izpolnjuje iz njih izvirajoče naloge. Delavski razred posameznih dežel Jugoslavije je moral prehoditi dolgo in naporno pot razrednega prebujanja in organiziranja najprej na nacionalni, pozneje pa na splošni jugoslovanski podlagi. To so tiste težave, ki so jih morali v različnih oblikah premagati vsi delavski razredi in vsa delavska gibanja. Pri nas pa smo imeli še druge težave: nacionalno suženjstvo (Hrvatska, Slovenija, Bosna, Makedonija), ali šibke nacionalne države, ki so se morale še nadalje boriti za neodvisnost (Srbija, Črna gora). Kmalu po ustanovitvi Jugoslavije leta 1918 se je znašel delavski razred pod čedalje hujšim terorjem. Vse

PISMO MARŠALA TITA PRVI PROLETARSKI DIVIZIJI

Ob današnji proslavi 11-letnice ustanovitve Prve proletarske divizije je maršal Jugoslavije Josip Broz Tito poslal vojakom in voditeljem te slovite divizije naslednje pismo:

»Dragi tovariši, Vaša poslanica ob 11-letnici ustanovitve proletarske divizije me je zelo razveselila, ker iz nje razberem, da borci te slavne divizije tudi zdaj zvesto sledite junaškim izročilom borcev Prve proletarske in velike osvobodilne borbe.

Med vso narodnoosvobodilno revolucionarno borbo sem neomajno veroval v borce Prve proletarske, v njihovo vdanost ljudstvu, v njihovo vztrajnost, spretnost in junaštvo v borbi z vsemi okupatorji in s tistimi, ki so našo deželo izdali. Prav tako zaupam zdaj borcem in poveljnikom vaše divizije, ker sem globoko prepričan, da boste z isto vztrajnostjo in junaštvom, če bo potrebno, znali braniti svojo državo.

Mudite se v krajih, kjer so ogroženi ne samo naši interesi

in bojem in organizacijo je postal vse. Delavski razred je v notranjih bojih čistil in strnjeval svoje vrste, z bojem proti razrednemu sopražniku pa je širil svoj plapolni delovne neproletarske vrste in krepil svojo vlogo v življenju dežele.

Ko so fašistični osvajalci napadli na Jugoslavijo, se je v nekaj dneh zloma najširšim množicam odkrilo tisto, kar je bilo znatnemu delu delavskega razreda in njegovim najnaprednejšim — komunističnim — predstavnikom že jasno. Pokazalo se je, da domače

buržoazije ne le niso več sposobne braniti narodno neodvisnost, marveč da tega tudi nočejo storiti. Nacionalna svoboda, državna neodvisnost — buržoazija se je temu očividno in za zmeraj odpovedala. Narodi Jugoslavije so lahko bili neodvisni samo, če bi se v njih našla druga sila, ki bi jih organizirala in vodila. Druge razredov, drugih sil ni bilo in jih tudi ni moglo biti, razen delavskega razreda in njegove avantgarde — komunistov.

Domače buržoazije, zlasti srbska in hrvatska, so si prizadevale, da bi s pomočjo okupatorja opravile medsebojni obračun s pokolom prebivalstva druge narodnosti. Našo deželo je začela pustiti bratomorna vojna, osvajalci — nemški, italijanski in drugi, pa so triumfirali in odožali naša bogastva. Ze je kazalo, da od Jugoslavije ne bo ostal kamen na kamnu in da bo razpadla na kose. Tudi na Zahodu so na debelo kovali načrte, da bi iz Jugoslavije napravili več držav. Domače buržoazije ne le da niso bile sposobne, da bi skopale bratstvo in enotnost naših narodov, marveč ga tudi niso hoteli. To sta lahko storila samo drug razred in druga zavest — delavski razred Jugoslavije in njegova avantgarda. Nacionalna svoboda in enotnost narodov Jugoslavije, s tem pa tudi Jugoslavijo kot državo, smo lahko dosegli samo ob po-

in naša s krvjo napojena zemlja. Vi stojite na braniku naših pravic, kakor tudi borci drugih naših slovitih enot. Toda vroča želja vseh nas je, da bi vi bili tam samo kot branilci miru, naše neodvisnosti in nedotakljivosti, kot branilci naših interesov in zaščitniki naših bratov. Pri teh vaših častnih nalogah uživajte neomejeno podporo vseh naših državljanov.

Zatrdno vam obljubljam, da bomo storili vse, pa tudi še nadalje žrtvovali, kajti naša socialistična država nikdar ne more biti činitelj, ki mir ogroža, marveč smo vedno pripravljene sodelovati z vsemi, ki si iskreno žele miru in ki so kot mi pripravljene na žrtve za uresničitev tega velikega smotra, h kateremu dandanes človeštvo teži. Ob tej pomembni proslavi pošiljam prisrčne pozdrave in čestitke borcem in poveljnikom Prve proletarske divizije.

Smrt fašizmu — Svobodo narodu!
JOSIP BROZ-TITO

moči delavskega razreda, samo tako, da je postal delavski razred hrbenica in mozeg boja vseh delovnih množic in vseh naših narodov in da je bil končni rezultat tega boja zlom kapitalizma, kajti brez tega tudi ni bilo mogoče zločiti moči izdajalske in sovinstične buržoazije.

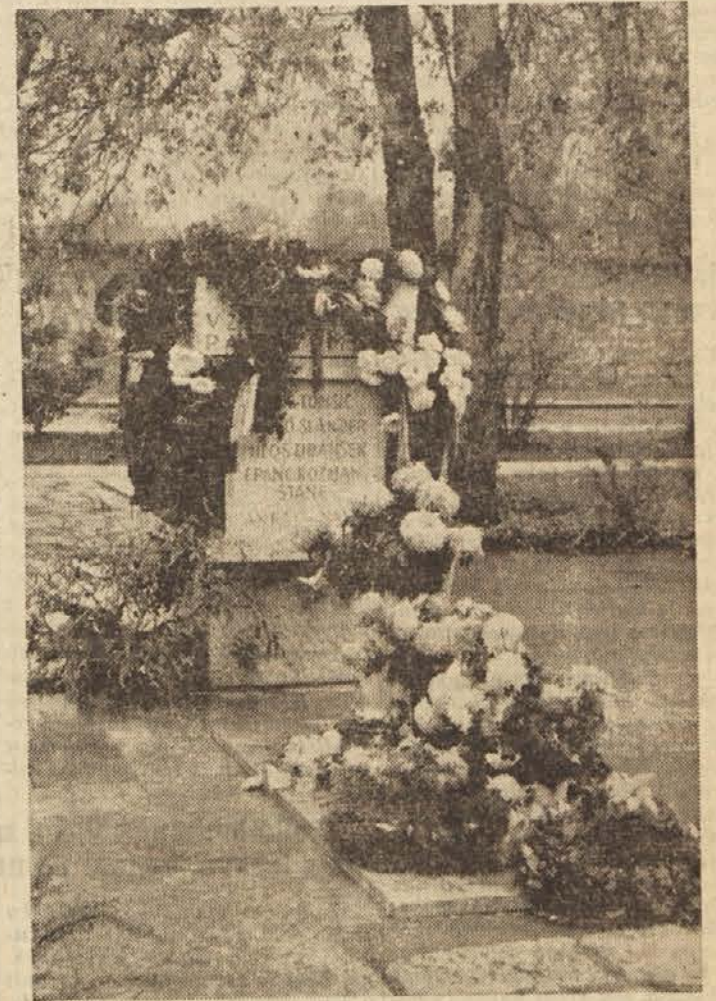
Ne trdim, da tudi drugi delavski razredi na svetu niso imeli in da tudi nimajo tako težavnih in važnih nalog. Takšne primerjave so nesmiselne, ker vsak delavski razred izpolnjuje tisto, kar mora in za kar je sposoben. Drži pa, da doslej noben delavski razred ni bolje, hrabreje in požrtvovalneje izpolnil svojih zgodovinskih nalog.

Našega delavskega razreda niso čakale samo omenjene naloge. Čakala ga je — in ga še zmeraj čaka — še druga, morda najtežavnejša, vsekakor pa najbolj zamotana: zgraditev socializma v nerazviti deželi, oziroma pospešena industrializacija in s tem povezano vprašanje demokracije.

Doslej, do boja našega delavskega razreda, je svet pravzaprav mislil, da ni popolnejše demokracije od tiste, ki so jo dosegli v zahodnih kapitalističnih deželah (Veliki Britaniji in ZDA). Izkušnje Sovjetske zveze pa so nekako kazale, da je pospešena graditev socializma neogibno povezana z despotičnimi, diktatorskimi oblikami oblasti.

Naš delavski razred je čakala zgodovinska naloga, da zgradi novo, socialistično družbo po novih, demokratičnih metodah, in da dokaže, da sta socializem in demokracija neločljiva, da brez (Nadaljevanje na 2. strani)

OB DNEVU MRTVIH

Domovina ena nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt. Svobodi vdani, za borbo smo zbrani in kaj je življenje in kaj je smrt. Bodočnost je vera, kdor zanjo umira, se dvigne v življenje, ko pade v smrt.

(Oton Župančič — napis na grobnici Narodnih herojev v Ljubljani)

Spremenili ste le taktiko

Za pisanje velikega dela tiska na Zahodu je zadnje dni značilno prizadevanje, da bi stvari okoli Trsta prikazali tako, kot da so zahodne sile že precej ugodile jugoslovanskim zahtevam. Podobno govore tudi pri nekaterih uradnih in neuradnih stikih. Radi bi napravili vtis, da ranajo zahodne sile nepristransko, da enako upoštevajo italijanske in jugoslovanske zahteve in da se iskreno zapzemajo za sporazumno rešitev tržaškega vprašanja.

Mar je to točno? Zahodne sile so nedvomno napravile nekaj taktičnih sprememb. Prvič so priznale, da taktika, ki so jo uporabile 8. oktobra, taktika diktata, ni bila nič vredna. Drugič so za nekaj časa odložile uresničitev sklepa z dne 8. oktobra. Tretjič kaže, da so v osnovi pristale na jugoslovanski predlog za sklicanje konference prizadetih strank.

Ne da bi se spuščali v razloge, ki so jih prisilili k temu, je dejstvo, da so zahodne sile uporabile novo taktiko. Vendar pa ostaja še vedno veliko vprašanje, če je ta nova taktika trajnejša ali pa le začasna. Spričo nedavnih slabih izkušenj smo popolnoma upravičeni to vprašati in imeti to stvar nenehno pred očmi.

Taktične spremembe, pa čeprav bi bile same po sebi še tako pomembne — niso najpomembnejše pri obeh stvari. Najpomembnejše je bistvo. Nas predvsem zanima, kakšen je odnos zahodnih sil do samega bistva tržaškega vprašanja.

Morda je britanski zunanji minister Eden najjasneje odgovoril na to vprašanje. V izjavi v Spodnjem domu je med drugim dejal tudi tole: »Nismo pripravljene umakniti deklaracije z dne 8. oktobra, toda dogovori za izročitev uprave in umik čel so se kompromisiral tako, da bo treba nujno počakati še nekaj časa.«

Torej spreminili so le taktiko. Medtem ko so v bistvu stvari še naprej ohranili popolnoma protijugoslovansko stališče. Se več, spreminili so taktiko z natančno določenim namenom: da zadovolje italijanske ekspanzionistične zah-

teve, da Trst s cono A izroče Italiji.

Sicer predstavniki zahodnih sil na vsakem koraku ponavljajo, da so nepristranski, da so vsa njihova prizadevanja usmerjena v iskanje osnove za sporazumno rešitev tržaškega vprašanja. Prizadevajo si napraviti tak vtis, tako pri naši, kot tudi pri svetovni javnosti. Toda kaže, da se niti ne zavedajo tega, da sami zanikajo svoje trditve o nepristransosti. Zanikajo jih s svojimi lastnimi izjavami, v katerih poudarjajo, da ostajajo pri sklepu z dne 8. oktobra. Se bolj pa jih zanikajo s svojimi dejanji, s svojo prakso, ki se še naprej razvija v smeri popuščanja italijanskemu ekspanzionizmu.

Zahodne sile so spoznale, da s taktiko z dne 8. oktobra — taktiko diktata — ne gre Spoznale so, da je taka taktika resno škodovala njihovemu ugledu po osem svetov. Prav tako so spoznale, da v odnosih do Jugoslavije ne morejo ničesar doseči s taktiko diktata in da bi izvajanje take taktike neogibno pripeljalo do katastrofalnih posledic.

Toda zahodne sile, žal, še vedno niso razumele neke druge očitne resnice, da ima tudi strategija z dne 8. oktobra natančno iste značilnosti, kot taktika istega dne s svojim nadaljnjim vztrajanjem pri sklepu z dne 8. oktobra kaže, da še vedno niso spoznale današnje stvarnosti. Isto kar velja za taktiko z dne 8. oktobra, velja tudi za bistvo sklepa z dne 8. oktobra. Politika, ki se zavzema za uresničitev nezakonitega sklepa z dne 8. oktobra, mora nujno pripeljati do katastrofalnih posledic.

Zahodne velesile so res v osnovi privolile v našo pobudo za sklicanje konference, toda to konferenco si zamišljajo kot sredstvo za »mirno uveljavitev sklepa z dne 8. oktobra«. Ni treba dokazovati, da tako stališče zahodnih sil do osebnih predlagane konference ne daje dobrega upanja na uspeh. Tako kot je jasno nam, je tudi zahodnim silam popolnoma jasno, da rešitev ni mogoča, če bodo oprašanje Trsta še naprej na strani italijanskih ekspanzionistov.

Smešno je govoriti, da bi Italija privolila v sporazumno rešitev, če ji Velika Britanija in ZDA še naprej obljublajo mesto Trst in vso cono A.

Iz vsega povedanega jasno izhaja, da je glavna odgovornost za nadaljnji razvoj dogodkov na Veliki Britaniji in ZDA. Pozitivna rešitev je mogoča, toda le, če bosta ti dve velesili opustili doseženo politiko popuščanja italijanskemu izsiljevanju in ekspanzionizmu.

Ali je v zvezi z diplomatsko aktivnostjo za sklicanje konference sploh kako majhno znamenje, da so ZDA in Britanija to razumele?

Zal, moramo ugotoviti, da takih znamenj ni. Nasprotno, zadnje britanske in ameriške diplomatske poteze odkrivajo, da za sedaj sploh niso spreminile svojega stališča do bistva tržaškega vprašanja, to pomeni, da niso niti malo spreminile stališča do italijanskega ekspanzionizma. Spreminile so le taktiko. Pa tudi taktiko so spreminile le zato, da bi na nov način skušale zadovoljiti nenasičen italijanski zahteve.

Ni treba dokazovati, da bi taka angloameriška politika, če se bo nadaljevala, spravila v nevarnost vse, kar so doslej zgradili na področju sistema varnosti Zares je žalostno, da odgovorni činitelji v ZDA in Veliki Britaniji še vedno niso razumeli te osnovne resnice.

Italijanski obmejni organi maltretirajo naše dvolastnike

Jesenice, 31. okt. Popoldne ob 16 uri so italijanski obmejni organi na odseku Rateče prišli na polje, kjer so jugoslovanski dvolastniki obdelovali svojo zemljo. Italijanski obmejni organi so aretirali jugoslovanske dvolastnike Janeza in Boštjana Kerstana, Jožeta in Heleno Petrič ter Janeza Božiča. Po aretaciji so jih odvedli na obmejni blok pri Ratečah, z njimi grdo ravnali in jim napolnili odvezli dvolastniške izkaznice ter pognali čez mejo.

PREJŠNJI TEDEN po svetu

Tržaško vprašanje v središču pozornosti

Tudi v zadnjih sedmih dneh je tržaško vprašanje skoraj suvereno prevladovalo na straneh svetovnih listov, zlasti evropskih, in je bilo v središču pozornosti mednarodne javnosti, povzročilo pa je tudi živahno diplomatsko aktivnost prizadetih vlad.

Sicer so najnatanjši barometri zabeležili določeni padec temperature v napetosti, ki je dosegla višek v prejšnjih dveh tednih. Sklep z dne 8. oktobra, ki je dozvil usodo neslavne dejanja, ki je s številnih strani dobiti niti najmanj privlačne okraske: »Nespodoben napaka«, »Nesampeten, neodgovoren in bedast načrt.«

Danes je glavno v vseh naslovih o tržaškem vprašanju, pa tudi v izjavah državnih in diplomatskih vprašanj.

Šanje pripravljavanja in sklicanja konferenc. Zelo močna diplomatska aktivnost je dejansko usmerjena v glavnem k temu cilju. Jugoslovanski predlog za sklicanje konferenc, na kateri bi proučili resnost novega položaja, je močno podprlo svetovno javno mnenje. Čeprav ga niso uradno sprejele vlade, ki jim je bil poslan, si ga ni mišle, razen Italije, upal zavrniti.

Pri tem nekateri listi in uradne izjave omenjajo številne kombinacije, ki se omejujejo na osnovno, katere Jugoslavija ne more sprejeti, ker bi pomenila nadaljnjo podporo italijanskemu ekspanzionizmu. Predlagajo namreč navadno konferenco, katere sklepi bi bili pravzaprav naprej preudržani in katere delo se ne bi začelo s tistim, kar je ta hip glavno, to je z obravnavanjem jugoslovanske predloga, da bi najprej proučili položaj, ki je nastal z angloameriškim sklepom, pozneje pa bi šele morda, če bi bile za to ugodne razmere, lahko krenili naprej. Na splošno vzeto lahko rečemo, da se je kljub različnim kombinacijam izoblikovalo v svetovni javnosti zelo izrazito razpoloženje za sklicanje konferenc, na kateri bi v demokratičnem ozračju približali stališča in poiskali kompromisno rešitev.

Potrebo ugotovitve kompromisne rešitve so podprli tudi med zunanje-politično razpravo o Trstu, ki je bila na zahtevo laboristov ta teden v britanskem Spodnjem domu (1).

terem je »zadnje dni avgusta prišlo do najnevarnejšega preobrata«, je skoraj iznenadelo kot priznanje, da je Pell z vojaškimi demonstracijami konec avgusta in pozneje uspeli izsiliti novo popuščanje italijanskim ekspanzionističnim zahtevam. Toda tisti del Edegenove izjave, v kateri je dejal, da bodo angloameriške čete ostale dlje v Trstu in da je v vmesnem času treba neogibno sklicati konferenco, so bili številni pripravljenci razlagali kot nekak odstop od prvotnega stališča in kot sprejem stvarnejše zamisli kljub izjavi, da britanska vlada ni pripravljena sklepa umakniti. Dobiti je bilo mogoče nesporno vtis, da je zelo nevarno in še manj prijetno braniti sklep z dne 8. oktobra.

Predsednik Pella je večkrat ponovil, da Rima ni pripravljena sprejeti nikakršne konferenco o Trstu, ki ne bi sprejela za podlogo uresničitve angloameriškega sklepa. Italijanska vlada odlično potrjuje, da ni pripravljena prav nič prispevati k ureditvi položaja v tem delu Evrope in temenost vztraja pri zadovoljivi svojih zahtev. Če, da jo malo zanima, da je prav po njeni krivdi v sedanjem položaju mir in da to vse skupaj grozi, da oslabi varnost v tem delu Evrope.

Toda, da bi še bolj zametali celotno vprašanje, so se v Rimu intenzivno ukvarjali z izmislenjem posebnim propagandnim predlogom, od katerih je bil najhujši o umiku čet z mej.

Izjava predstavnika Foreign Officea

London, 31. okt. (Reuter). — Predstavnik Foreign Officea je izjavil, da je upanje, da bo konferenca petih držav kmalu sklicana. Datum, kdaj bodo poslali povabila na konferenco, še niso določili. Na njej bi sodelovale Velika Britanija, Francija in ZDA, ki bodo poslale povabila, in Italija ter Jugoslavija, neposredno zainteresirani državi v tržaškem sporu. Predstavnik je dejal, da mu ni znano, da nameravajo tudi opazovalci drugih držav sodelovati na tej konferenci in da ne ve, na kakšnem nivoju bo konferenca.

Italijanska letala spet preletela našo mejo

Nova Gorica, 31. okt. Dopoldne ob 11.10 je jugoslovansko-italijansko mejo na odseku Cerovo—Gorica ponovno preletelo italijansko transportno letalo. Opoldne sta na istem sektorju preleteli mejo dve italijanski lovski letali na reaktivni pogon in leteli v smeri Smartno. Obe letali sta leteli v višini 800 m in kršili nedotakljivost našega zračnega prostora v globini 1000 m. Zatem sta se vrnila na italijansko ozemlje preko odseka karavije Barbana.

Z nedavnega obiska jugoslovanskega državnega sekretarja za zunanje zadeve g. Georgusa Bidaulta. Z leve na desno: g. Georges Bidault, Koča Popović in veleposlanik Srdjan Prica

Pariz o možnostih skorajšnjega sklicanja konferenc petih držav

Pariz, 31. okt. — V Parizu prevladuje vtis, da se diplomatski razgovori o iskanju izhoda iz tržaške krize približujejo svoji zaključni fazi. Francoski zunanji minister Georges Bidault je imel o tem vprašanju večeraj daljši razgovor z ameriškim veleposlanikom v Parizu Douglasom Dillonom. Za danes popoldne je določeno še eno srečanje med Bidaultom in Pello, ki se bo nocoj vrnil v Rim.

NOVE OBLIKE

Te velike ideje, vsa velika gibanja v zgodovini so bila poražena, če niso našla svoje specifične, konkretne poti skozi življenje. Oblike njihovega življenja dejansko niso bile v skladu z resničnimi potrebami in zavestjo množic.

To je že stara resnica, in — kakor vse stare resnice — nekoliko dolgočasna in suhoparna. Stare resnice pa imajo večidel to prednost, da se vsiljujejo, da neovrgljivo zahtevajo, da jih na nov način preverimo, znova še temeljiteje dokažemo.

Kakšne so naše oblike življenja? V kakšnih oblikah lahko živita in se razcvetata socializem in demokracija? Katera je njuna konkretna, specifična pot skozi življenje?

Noben odgovor ne more odkriti novih oblik. Dober odgovor nam pomaga, najti pa jih je treba z delom, z bojem. Eno drži: od novih oblik se moramo dokopati, nove oblike moramo odkriti v boju za zmago demokracije in socializma.

Vsi vemo, da bo socializem zmagal. Ne gre za to, marveč za to, da zmago zdej. Zdej bi namreč lahko bil tudi poražen. Človeška zavest privede, če spregleda dano družbeno stvarnost in če se uveljavi v organizaciji, v materialni sili, do tega, da prevlada v družbi določena težnja. Tedaj je zavest materialna družbena sila, celo odločilna, ki deluje z nezaveščenostjo stihije. Tako zavest pomaga najbolj dejavnim silam, da se dvignejo iz trenutne otraplosti, kamor jih je vrgla in jih zmeraj meče vsaka nova stvarnost.

Na razlike v nazorih o raznih, malone o vseh konkretnih vprašanjih, zadenemo na vsakem koraku. Sleherni odbor, organizacija, podjetje, vsak časnik in revija jih v praksi že imajo. Kaj pa je to, zdaj nenadoma, se vprašujejo tisti, ki so vajeni starih oblik dela in odnosa. Nič slabega. Saj to je prav tisto, kar imenujemo socialistično demokracijo — svobodno, odkrito razpravo znotraj socialističnih sil. Ali pomeni to skupine, frakcije in podobno znotraj teh sil? Ne bi smelo in tudi ne mora pomeniti, ker bi nas vleklo nazaj, kar bi pomagalo meščanstvu in birokratizmu. Socialistične sile bi morale biti enotne proti takšnim poskusom. Enotne pa tudi v prizadevanju, da se izrazijo vsi — socialistični, demokratični nazori. Toda, utegne kdo reči, socialistično, demokratično — za dan trenutek — je lahko samo eno. Vsekakor. Toda o njega lahko zdaj pridemo samo v svobodni razpravi.

Sirša in čvršterja enotnost prek razlik — to je demokratična pot, to je socializem, in to je tudi zavestni cilj socialističnih sil. Trst je svetel primer takšne enotnosti. Ni pa in tudi ne bo edini.

Socialistične razlike niso stari prepri in pretepi z meščanstvom, pa tudi metode in oblike razprave ne morejo biti več takšne, kakršne so bile z njim. Vse razprave, ki so s čimerkoli dišale po teh starih oblikah (zmerjanje, napihovanje, podtikanje, dlakocepstvo, nepotrebna ostrina, osebna užalženost in podobno) so napravile ne glede na vsebino žalosten vtis. In res, smatramo moramo, da je ena izmed velikih pridobitev demokracije, da pripravimo tolikošnjo važnost prav načinu razprave.

Samo takšna notranjesocialistična svoboda, načelnost, odkritosrčnost, tovarništvo in podobno v zvezi z razlikam — samo takšne oblike lahko napravijo socialistične sile enotne, močne v boju proti staremu — meščanstvu in birokratizmu. To je edina pot, edina oblika, v kateri se lahko demokracija uresniči, ne da bi bile pridobitve revolucije in socializma ogrožene.

To je v danem trenutku najvažnejša oblika. Ni pa tudi edina. Pravzaprav morajo biti vse oblike javne dejavnosti nove. Nove pa ne morejo biti brez razprave, brez uveljavljanja najrazličnejših mnenj.

Moramo se torej učiti in naučiti spoštovati tuje mnenje, čeprav se nam zdi neumno in konservativno (konservativno kot socialistično). Morali se bomo navaditi, da bomo ostali o svojimi gledišči tudi v manjšini, čeprav bi imeli prav, pri tem pa ne smemo misliti, da bi morali socializem, revolucionarne pridobitve in podobno propasti.

Socializem, pridobitve revolucije, oblast delovnega ljudstva, so zdaj stvarnost ne glede na to, kaj kdorkoli, pa tudi mi, o njih mislimo.

Tvegana indokitaška pot

Francoskemu ministrskemu predsedniku pretokilo sredo ni bilo težavno uspešno zaključiti razprave o Indokini z resolucijo, ki je dejansko samo nadaljevanje sedanje francoske politike v Indokini, kajti razprava je potekala v zdužju, v katerem je vsak govornik poudarjal, da je za takojšnji zaključek vojne v Indokini. Resolucija dejansko pomeni 1. priznanje enotam, ki v Jugovzhodni Aziji »branjajo svobodo in civilizacijo«; 2. ustanovitev vojske iz vsi domačinov; 3. prošnja, da bi dobili še več dolarjev in druge ameriške pomoči za nadaljevanje vojne v Indokini; in 4. nadaljevanje naporov, da bi omogočili menedžment združenih držav v okviru Francoske unije.

Ni težavno opaziti, da je to taista politika oziroma »način«; kakršnega je predlagal ameriški senator Mansfield po uradnem obisku in anketi v Vietnamu. V Washingtonu ne prikrivajo, da Dulles smatra to politiko za enega izmed svojih najboljših bleščajočih uspehov. Dulles je to tvegalo nazivlje temu, da izolacionisti in ameriški liberalci le-temu nasprotujejo.

Z VSEH STRANI SVETA

Politični komite bo razpravljal o bakteriološki vojni na Koreji in burmanski pritožbi

New York, 31. oktobra (AFP). Politični komite bo danes zaključil razpravo v zvezi z obtožbami o bakteriološki vojni na Koreji. Zatem bo začel obravnavati burmansko pritožbo zaradi kuomintangskih enot na burmanskem ozemlju.

Sodilo, da bo komite razpravo o prvem vprašanju naglo zaključil. Domnevajo, da bodo sprejeli predlog petih držav, med njimi tudi ZDA in Francije, naj bi sovjetski predlog poslali komisiji za razorožitve. Sovjetski predlog pa poziva vse vlade, ki tega še niso storile, naj ratificirajo ženevski protokol o prepovedi uporabe bakteriološkega orožja.

V okviru druge točke bodo obravnavali burmansko pritožbo, v kateri je rečeno, da predsednik umik 2000 pripadnikov kuomintangskih enot nezadovoljivo poteka, ker je v Burmi okoli 12.000 Cangkajskih vojakov.

Z dopoldanske seje preliminarnne konferencie

Na današnji dopoldanski seji preliminarnne konferencie so predstavniki jugoslovanskega, francoskega, britanskega, ameriškega in sovjetskega delegatstva razpravljali o sestavi politične konferencie.

Predstavniki Zdrženega poveljstva je izjavil, da je na mednarodnih konferencah navada, da ne razpravljajo najprej o spornih vprašanjih dnevnega reda, marveč o tistih, ki jih lahko hitro rešijo. Danes se je ponovno izrazil, da bi morala pekatiki pogajanja o sestavi politične konferencie v konstruktivnem duhu in razumnosti.

Kitajsko-severnokorejski delegati so označili Denanovo stališče kot narčni ali izgovor, da bi se izognili razpravi o sestavi konferencie.

Ujetniki bodo zdaj poslušali »pojasnjevanja«

Pan Mun Jom, 31. oktobra. (UP). Kitajski in severnokorejski ujetniki so danes nenadoma privolili, da poslušajo »pojasnjevanje« predstavnikov svojih držav. In so namerno zapustili lozarne in nadzorstvene inštitucije, ki jih ni odšlo v posebne prostore za »pojasnjevanje«.

Kaže, da je prekinitev te »stavke« prepovedila razkol v komisiji nevtralnih držav za repatriacijo vojnih ujetnikov. Predstavniki Švedske, Švice in Indije so nasprotovali temu, da bi ujetnike prisilili, da bi poslušali »pojasnjevanja«, medtem ko so predstavniki Poljske in Češkoslovaške zagovarjali nasprotno mnenje.

Izjava južnokorejskega zunanjega ministra

Seul, 31. oktobra. (AFP). Južnokorejski zunanji minister Pjong Jung je glede vesti, da bi bila lahko Indija povabila na politično konferenco kot opazovalec, izjavil, da na politični konferenci ne bodo glasovali in da polemikam sploh ne bo razlik med udeleženci in opazovalci. Pripomni je, da je njegova država že od kraja nasprotovala udeležbi Indije v komisiji nevtralnih držav za repatriacijo ujetnikov.

»New York Times« o evropski vojski

New York, 31. oktobra. (AFP). Današnji »New York Times« izraza v članku, posvečenem evropski vojski, upanje, da bo francoska narodna skupščina odobrila stališče francoskega zunanjega ministra Bidaulta glede ustanovitve evropske vojske. Časnik poudarja, da je Bidault v svetu republiko odločno nastopil v prid ustanovitve evropske obrambne skupnosti.

Tudi nedavna zmaga zahodnonemškega kanclerja Adenauerja na volitvah — piše časnik — vsekakor pomeni novo spodbudo za evropsko vojsko. Toda hkrati tudi opozorilo Francozom, da je Zahodna Nemčija zdaj premočna, da bi bila prepustna svojim lastnim načrtom.

Zahteva, naj razpustijo sindikalne organizacije

Georgetown, 31. oktobra. (Reuter). Sindikalni svet Gvjanje je zahteval večeraj od oblasti, naj razpuste sindikalne organizacije na Gvjanji, kar so med sindikalnim članstvom informirajočev. Sedem izmed devetih združenih sindikatov je glasovalo za resolucijo, v kateri zahtevajo od oblasti, naj sindikate razpuste, ker je njihov obstoj postal nezadovoljen. Ta svet je prej obsodil narodno progresivno stranko dr. Jagana in šest gvjanjskih ministrov, ki jih je britanska vlada odstavila.

Lyttleton o Britanski Gvjanji

London, 31. oktobra. (AFP). Britanski minister za kolonije Oliver Lyttleton je sinoči izjavil, da je ukinitve ustave v Britanski Gvjanji edino sredstvo, ki je britanski vladi še ostalo. Obtožil je progresivno stranko, da je bila pod vplivom informirajočev in da je izdelala načrt o prevzemu popolnega nadzorstva v vseh državnih organih, sindikatih, šolah in v celotnem javnem življenju.

SZ bo dala Vzhodni Nemčiji 33 industrijskih podjetij

Berlin, 31. oktobra. (AFP). Večeraj je bil v sovjetskem sektorju Berlina prvi sestanek mesane sovjetsko-nemške komisije, katere naloga je, kot poročata uradna vzhodnonemška agencija, »zabemati« od 1. januarja petdeset leta izročiti Vzhodni Nemčiji 33 industrijskih podjetij. Ta podjetja so bila dostaj v sovjetskih rokah, sovjetska vlada pa jih je sklenila izročiti Vzhodni Nemčiji brez povračila, s čimer se je odrekla delu reparacij.

Umril je skladatelj Kalman

Pariz, 31. oktobra. (UP). Danes je umrl v Parizu Emeric Kalman, eden izmed najprejobjavnih operetnih skladateljev. Njegove najbolj znane opere so: »Grofica Marica«, »Mala Nipozemka« in »Cesarica Jozefina«.

Protestne izjave občinskih svetnikov anglo-ameriške cone STO

Trst, 31. okt. — Svetniki slovenskih občin cone »A« STO še naprej javno obsojajo anglo-ameriški sklep z dne 8. oktobra in pozdravljajo odločno stališče Jugoslavije.

Obsojda »saboterjev« na Češkoslovaškem

Dunaj, 31. oktobra (AFP). — Pzencoski sodišče je obsodilo 10 »saboterjev«, med njimi tri ženske, na različne kazni od šestih let zopora do dosmrtno ječe, češ da so razširjali letine in vohunili za tuje sile.

„Trst in cona A nista kolonija nikogar“

Miloš Marc je poudaril, da Italija nima nikake pravice do krajev današnje cone »A«, v katerih žive izključno Slovenci.

Predstavnik skupine neodvisnih Slovencev in svetnik devinsko-nabrežinske občine dr. Jože Škarp je izjavil, da pomeni sklep vlad ZDA in Velike Britanije nevarnost, da se ne bi med državami začela uveljavljati brezpravnost.

»Zdaj se mi — je dejal — da sta vladi ZDA in Velike Britanije v našem primeru ravnali tako, kot da bi šlo za eno izmed njihovih kolonij, ne pa za ozemlje, ki leži v srcu Evrope in ki jim je bilo zaupano včasno upravo.«

»Mislim, da je sleherni akcija slovenskega prebivalstva, ki izfaža ogorčenje in odločni odpor proti nepravničnemu sklepu, naravna in razumljiva. Vsak človek in vsak narod ima ne le pra-

Nov val povečanih irenditističnih izzivanj

Trst, 31. okt. — Medtem ko prebivalstvo cone »A« še naprej ostro protestira proti sleherni možnosti vrnitve Italije v njegove kraje, pa se tržaške irenditistične stranke in neofašistična stranka MSI pripravljajo na aneksijski demonstraciji v Sredipolju ob italijansko-jugoslovanski meji in v bližini meje med cono »A« STO in Italijo. V zadnjih dneh se v Trstu opaža nova aktivnost neofašističnih skvadrov, ki ponoči odstranjujejo napise slovenskih društev in organizacij. Tako so s poslopji, v katerih je sedež društva »Jadransko«, Planinskega društva in drugih organizacij, izginile deske s slovenskimi napismi.

DR. DEKLEVA V IMENU TRŽAŠKE OF IN DEMOKRATIČNIH ITALIJANOV

Tržačani ne bodo nikoli priznali

enostranskega anglo-ameriškega sklepa o priključitvi cone A Tržaškega ozemlja k Italiji

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 31. okt. V prostorih tržaške OF je bil nocoj sestanek novinarjev, ki jih je sklicala OF, da bi na njem podpredsednik fronte pojasnil njeno stališče do najnovejšega položaja v zvezi s tržaškim vprašanjem. Dr. Dekleva je dal vrsto odgovorov na vprašanja, ki so mu jih zastavili zbrani novinarji. Med njimi je bilo opaziti tudi več sodrušnikov iredentističnega in informbirojevskega tiska.

Ze od kraja je dr. Dekleva naglasil, da se bo OF borila z vsemi razpoložljivimi sredstvi proti povratku Italije na Tržaško ozemlje in da se bo pri tem opirala na

podporo ne samo vsega slovenskega, nego tudi italijanskega demokratičnega prebivalstva. Opozoril je na štiri najhujše prekrške tržaških interesov: na sporazum, ki je bil sklenjen med anglo-ameriško upravo in italijansko vlado v marcu 1948, s katerim je bila cone A Tržaškega ozemlja vključena v italijanski gospodarski sistem, na angleško-francosko-ameriško deklaracijo iz leta 1948 o Tržaškem ozemlju, na londonsko konferenco iz maja 1952 ko je bilo dogovorjeno, da se anglo-ameriško vojaški upravi v Trstu dodeli 21 italijanskih funkcionarjev, in končno na enostranski sklep z dne 8. oktobra t. l. o umiku anglo-ameriških čet

s Tržaškega ozemlja in v prepustitvi cone A Italiji. Opozoril pa je hkrati tudi na to, kako se ne izpolnjujejo vse one obveznosti in odločbe, s katerimi se Slovincem na Tržaškem ozemlju zagotavlja enakopravnost. Svoje ugotovitve je podprl z nekaterimi najbolj kričecimi primeri: slovenski jezik v anglo-ameriški coni Tržaškega ozemlja ni enakopraven italijanskemu. Slovenske šole upravljajo rimski funkcionarji. Te šole niso sistematizirane. Njihovemu učnemu osebu službena stalnost in priznanja. Slovinci že nekaj let zmanj tajo kot minimum dva otroška vrta v mestu. Čeprav so enako obremenjeni z davki, nimajo enakih koristi in pravic kakor Italijani. V Verdijevem gledališču ni odra ne prostora za slovensko besedo.

Narodnostno zunanje lice ozemlja se nasilno spreminja. Na konkretno vprašanje nekaterih italijanskih novinarjev je v dokaz navedel razvoj narodnostnega razmerja v občini Devin-Nabrežina, posebej v Sv. Križu in še v nekaterih drugih krajih. V nabrežinsko-devinski občini je bilo po letu 1945 premišljeno na novo naseljenih 1300 Italijanov. V novih barakah v Sv. Križu so nastanili 560 italijanskih priseljenec. Za italijanske priseljence v Štivanu so zgradili posebno ribiško naselje. Tako se je zgodilo tudi v drugih slovenskih krajih v coni A.

Dr. Dekleva je prečital tudi izjavo OF, ki pravi, da sklep z dne 8. oktobra in način, kako je do njega prišlo, pomenita prekršitev vseh sprejetih obveznosti in tudi kršitev mednarodno-upravnih odnosov. Tako ravnanje je najresnejši primer ogrožanja miru na svetu sploh, še posebej pa v tem predelu Evrope.

Angleška in ameriška vlada, ki jima je bila poverjena začasna uprava v coni A Tržaškega ozemlja, sta dolžni, da nikomur ne odstopita poverjenega mandata in še bolj, da ne izročita tega ozemlja Italiji. Tako protipravno ravnanje slovenski narod in ostalo demokratično prebivalstvo na Tržaškem ozemlju ne bosta nikoli priznala in se zato z vsemi silami borita proti izpolnitvi enostranskega anglo-ameriškega sklepa. Odpor je naraven in upravičen.

M. Petrinč

Grško-jugoslovansko prijateljstvo

Atene, 31. okt. (Tanjug). Predsednik grške vlade Papagos se je zahvalil jugoslovanskemu veleposlaniku Jovanoviću, ki mu je čestital ob priliki grškega nacionalnega praznika za 13. obletnico grškega odpora proti italijanski fašistični agresiji.

Ko so takrat sile nasilja in totalitarizma, ne da bi bile izzbrane, napadle grški narod, pravi maršal Papagos v svojem odgovoru, in malo pozneje tudi hrabro jugoslovansko ljudstvo, sta oba brez oklevanja in ne glede na napačdaljevo premoč odločno sprejela borbo v obrambo svoje neodvisnosti in svobode. Grški narod goji iskreno in globoko pri-

jateljstvo do civiliziranih in plemenitih jugoslovanskih narodov, s katerimi ga vežejo skupne krave borbe, ki so jih v preteklosti skupno izvojevali za svoji narodni obstanek in za zmago svojih vzvišenih idealov svobode in pravice.

Italijani provocirajo Grke

Atene, 31. okt. (Tanjug). V zadnjih dneh sta dve italijanski provokaciji hudo prizadeli grško javnost. Pravi na dan 28. oktobra ob 13. obletnici neuspelega italijanskega napada na Grčijo je v

Pirgosu na Peloponezu, kjer italijanski inženirji opravljajo elektrotehnična dela, skupina Italijanov kršila vsa osnovna načela gostoljubnosti in vjenjena prepevala italijansko fašistično himno »Vinceremo«, s katero so črnosrajčniki pred 13 leti v času okupacije požigali grške vasi.

O tem pravi današnji »Katimerinis«: Po 13 letih velike nesreče, ki so nam jo prizadejali »toskanski volkovi«, še zmeraj nočejo pozabiti svoje stare pesmi. »Vima« pa sodi, da bi bilo treba dati italijanskim inženirjem pravično lekcijo za tako nedopustno ravnanje in da bi jih bilo treba izgnati iz Grčije.

Drugo provokacijo je zagrešil italijanski tisk, ki je te dni v svojih člankih trdil, da se Grčija premalo briga za Dodekaneške otoke in njihove spomenike. »Elefterija« postavlja v zvezi s tem vprašanje? Ali mislijo Italijani, da bodo s takimi izzivanja opravili »transko okupacijo grškega ozemlja, ki je trajala cela desetletja?« Katimerinis pa ugotavlja, da namerava italijanski tisk na tak način nemara reči, da so bili prebivalci Dodekaneza popolnoma srečni za časa fašistične okupacije in da živijo sedaj v pravem peklu. Predvsem v nobenem primeru Italijani nimajo pravice presojeti, kakšen je sedanji položaj na otočju. Pravico za oceno daje predvsem svoboda, ki je oni ne znajo ceniti.

JAPONSKA OBOROŽITEV

Washington, 31. okt. (R). Ameriško-japonski razgovori o japonski oborožitvi so se zaključili. ZDA so zagotovile Japoncem pomoč v znesku 50 milijonov dolarjev. Po ameriškem mnenju naj bi Japonci postavili v kratkem vojsko 350.000 mož. Japonci pa sodijo, da bo mogoče organizirati vojsko, ki bo štela le 180.000 mož. Predvsem naj bi organizirali vojsko na kopnem. Američani so si zagotovili letalska oporišča na Japonskem.

Predstavniki Sombora pri predsedniku Titu

Beograd, 31. okt. — Predsednik republike Josip Broz Tito je dopoldne sprejel predstavnike ljudstva mesta Sombora in somborskega učiteljskega: predsednika Ljudskega odbora mestne občine Gruja Dediča, tajnika Mestnega komiteja ZKS Miloša Radojčina, predsednika Sveta za prosveto in kulturo Miladina Gvozdena, direktorja učiteljskega Vojislava Rajnca, profesorico Ano Janjatovič in dijaka učiteljskega Darinko Leko in Pavla Ilića ter jim izročil Red zaslug za narod I. stopnje, s katerim je bilo te dni odlikovano somborsko učiteljske za svoje plodno 175-letno prosvetno delo.

Ob izročitvi odlikovanja je predsednik Tito izrazil željo, da bi mladi učitelji, ki bodo prišli iz somborskega učiteljskega, kakor tudi iz drugih učiteljskih, ne trudili in vztrajno vzgajali in izobraževali mladi rod.

NEVARNA ZAKRKNJENOST

Včeraj je predsednik italijanske vlade v Parizu še enkrat dokazal, da ostaja njegova politika proti Trstu in Jugoslaviji še nadalje na starih imperialističnih pozicijah. Včeraj je nenavadno prizadevno ponavljal postavke te politike. Dal je dve izjavi. Eno francoskemu časniku »Paris Press«, drugo pa ameriški agenciji »United Press«.

Obema izjavama je skupno, da izražata razbijalski odnos Rima do naporov, da bi našli mirno rešitev tržaškega vprašanja, ter da italijanska vlada sploh ne skuša potlačiti svojih ekspanzionističnih strasti. Pri tem se je izdatno poslužil preizkušene orožja italijanske diplomacije — groženj in izsiljevanj v odnosu do zahodnih velesil.

Pella je, ne da bi se oziral na vsa nasprotja med željami njegove vlade in realnimi možnostmi ponovno izjavil, da bo konferenca, o Trstu za Italijo sprejemljiva šele tedaj, ko bo Rim dosegel nadzorstvo na cone A Tržaškega ozemlja in poslal vanjo svoje čete. Če je to dokončen pogoj Rima, tedaj te konference nikoli ne bo, ker Jugoslavija ne bo reagirala na agresijo s konferencami, marveč bo storila, kar je v takem primeru treba storiti.

Predsednik italijanske vlade »opozarja« mednarodno javnost, naj upošteva dejstvo, da gre za komunistično, totalitarno in uradno brezbožno državo. Na katera vraat trka italijanski ministrski predsednik in čemu? Svetovno javno mnenje je ostro obsodilo

Volitve svetov proizvajalcev

za mesta in okraje v Bosni in Hercegovini ter v Makedoniji

Sarajevo, 31. oktobra Jutri se prično tudi v Bosni in Hercegovini volitve v svete proizvajalcev mest in okrajev. Izvoljenih bo 2489 članov, in sicer 1414 iz industrijsko-trgovinsko-obrtniške skupine in 1705 članov iz kmetijske skupine. Kandidatov je približno trikrat toliko, skupno 7072, volilnih upravičencev-proizvajalcev pa 1.400.000, od teh dva in pol krat več v kmetijski kakor v prvi skupini. Kako intenzivno so delovali politični delavci v času volilnih priprav, kažejo volina zborovanja, ki se jih je udeležilo okrog 250.000 proizvajalcev, zgolj v industrijski skupini pa nad 42% vseh njenih pripadnikov.

Neugodna slika pa se kaže v sestavi kandidatov. Na 6955 moških pride vsega skupaj 117

žena, in sicer 90 iz industrijske in 27 iz kmetijske skupine. V industrijski skupini je od 3687 kandidatov 1742 delavcev, 1390 uslužbencev, 237 direktorjev, 311 obrtnikov in 7 sindikalnih funkcionarjev. V kmetijski skupini je od 3385 kandidatov 2568 kmetov, članov kmetov zadrudnikov, 214 članov njihovih družin, 88 delavcev, 405 uslužbencev in 110 zadrudniških funkcionarjev. V vsej republiki bo 4700 volišč, ki jih bo kontroliralo 71 okrajnih volilnih komisij.

Medtem se priprave za volitve zveznih in republiških poslancev nadaljujejo. V vsej Bosni in Hercegovini bo jutri cela vrsta volilnih zborovanj. Tako v Banju Luki, kjer bo govoril predsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas in se bodo na tem zborovanju zbrali volivci iz 10 okoliških srezov v Pečingradu, kjer bo govoril predsednik republiškega Izvršnega sveta Djuro Puca Stari, v Varešu, v Jablanici, kamor bo ob tej priložnosti prispele tudi prvi vlak na novi prog Konjic—Jablanica.

Skopje, 31. okt. V Makedoniji so bile danes volitve članov mestnih in okrajnih svetov proizvajalcev iz industrijske, trgovske in obrtniške skupine. Jutri bodo volili člane svetov proizvajalcev iz kmetijske skupine. Pri današnjih volitvah je bilo izvoljenih 509 članov svetov proizvajalcev izmed 1362. Volitve so bile opravljene v podjetjih, kjer so bila urejena posebna volišča. Potekle so v redu in se zaključile v predpisanim roku. Jutri bo izvoljenih preostalih 352 članov svetov proizvajalcev izmed 926 kandidatov.

Nov razred naših vojnih pilotov

Mostar, 31. okt. Sedmi razred jugoslovanskih vojnih letalcev je dovršil svoje šolanje. Danes so šolski zaključke proslavili s svečanostjo, ki se je udeležil tudi poveljnik jugoslovanskega vojnega letalstva generalpolkovnik Zdenko Ulešić. Vsi gojenci so postali podporočniki. Najboljša pilota Milan Konjevodina in Aleksa Ristić sta dobila naslov Titovih pilotov. S svečanosti so poslali brzojavne pozdrave predsedniku republike maršalu Titu.

Delegacija JLA na grških manevrih

Atene, 31. okt. (Tanjug). Danes je prispela v Atene jugoslovanska vojaška delegacija pod vodstvom generalmajorja Boška Djuričkovića, ki bo prisostvovala jesenskim manevrom grških oboroženih sil. Na železniški postaji so jo pozdravili v imenu grškega generalnega štaba generala Jerojanopulos in Triandafilopulos ter polkovnika Polopulos in Barcos in jugoslovanski veleposlanik v Atenah Radoš Jovanović.

V SPOMIN PADLIM GORIŠKIM PARTIZANOM

Trst, 31. okt. (Tanjug). Zastopniki Zveze slovenskih partizanov v Italiji so danes v spomin na žrtve, padle za svobodo, položili v Mirnu na grob partizanov in talcev lep venec. Jutri bodo bivši partizani položili vence na grobove svojih padlih tovarišev tudi skimi vojnimi ujetniki. 25 se jih je odločilo za povratek v Severno Korojo. Razgovori so bili mestoma zelo burni.

V PAN MUN JOMU

Pan Pun Jom, 31. okt. (UP). Danes so kitajski in severnokorejski zastopniki govorili s 450 severnokorejskimi vojnimi ujetniki. 25 se jih je odločilo za povratek v Severno Korojo. Razgovori so bili mestoma zelo burni.

Dva večera

vekega gledališkega čara

Brez dolgega uvoda: mlada, vedra skupina diplomandov državnega Konservatorija za dramsko umetnost iz Pariza, ki je bila gost slovenske Akademije za igralsko umetnost, si je pridobila simpatije našega gledališkega občinstva. Dva večera je z odra v Drami zvenela francoska beseda in izvenela je v bogato, mehko, neprisljano, čisto harmonično misli in čustev, ki so jih virtuozno čarali in pričarali mladi pariški umetniki in prepeljili z njo slednji kotiček avditorija.

Teško je reči, kateri med igranimi avtorji je močnejše zablestel: zmeraj žlahtni Molière (Ljudomrznik, Namišljeni bolnik), preveč zastopljena poezija Marivauxove »Igre ljubezni in naključij« ali čudovita Mussetova »Kaprca«. Zares: prisrčna hvala režiserju, direktorju Konservatorija G. Paulu Abramju, ki je s pravo, navdahnjeno inventivnostjo izoblikoval impozantne predstave, natančno in do poslednjih drobcev vzgojil stil, mojstrsko, z graciozno fantazijo in nežno občutenostjo poustvaril velikane francoske klasike.

In igralci! Kdo bi našteval imena. Vsa, prav vsa so zablestela. Če bi hoteli analizirati posamezne vloge, potem bi lahko o slednjem med njimi, o vseh, od Alcesta do služabnika, razpredli dolgo vrsto prelepih misli. Sveža, vedra igra mladih umetnikov, ki se s pritrjenostjo skrbnostjo pno velikemu cilju — fenomenu velike igre — naproti, se je zarezala globoko v spomin slehernega gledalca. Čudovito dinamične in do najmanjših nadrobnosti izdelana dikcija, virtuozno obvladanje telesa, ubrana igra rok, prstov, oči, harmonija verzov in fraz, subtilnost čustvenih zanosov in prešernost smeha, vse se je zlllo v melodiozno simfonijo. Igralci so mladi in prav to jim še večja cena. Pred njimi je dolga in strma pot, a njih korak je trden in prepričljiv. V njem je mogoče brez pretiravanja zaslutiti veliko prihodnosti.

»Conservatoire national d'art dramatique« je opravil svoj sloves. Vsi pa, ki smo nadvse hvaležni za čar in užitek, upamo, da se s francoskimi gosti nismo poslednjič srečali.

— ob neslavnem nazivu vojnega zločinca naklonil naziv in znake kardinala.

Tudi v Srbiji so se zmeraj dogajale stvari, ki sodijo v okvir »protipravne vojskovanja«. Pogledjmo Banjico. Ali Kragujevac, Sejmišče, če hočete. Isto velja za

vse druge kraje širom po vsej Jugoslaviji. Vse je bilo postavljeno na glavo, črvi so se dvignili proti ljudem, toda Vatikan še zmeraj ni prišel za pero. Ali naj nadaljujemo? Rajši ne. Zadrževalo bo, če ugotovimo samo to, da je Vatikan s svojo vneto v pisanju odrešitnih pastirskih pisem menda prišel za nekaj let prepozno. A to bi bil moral storiti prej, tembolj, ker je bilo takrat več upanja na uspeh. Med drugim tudi zato, ker je imel Vatikan takrat z izvrševalci genocidov in deportacij vseh rjavih in črnih odtokov tesnejše stike kakor s sedanjimi. Ni celo izključeno, da bi bil takrat lahko dosegel kak uspeh.

Toda Vatikan tega ni storil. Vatikan takrat poslanec ni pisal. Zdaj pa nas je na tem svetu nekaj milijonov, ki bi nas zelo zanimalo, denimo, prepričljivo pojasnilo poluradnega vatikanskega glasila »Osservatore Romano«, kako je z gotovo enako razburljivim ozadjem nekdanje bojazni pred pismi in sedanje velike vnetje za pisanje. Zanimalo bi nas v imenu desetih milijonov — od teh sedem milijonov Židov — poklanih, razčetrvenih, deportiranih, s strupenimi plini pomorjenih in viviseciranih žrtev zločinskih ideologij, ki niso prizanašale ne starcem ne otrokom ne materam ne očetom ne sinovom.

Jožef Debreceni

STROKOVNA OCENA

17 NAŠIH KRAJEV

BEI OKRANIKE SO ŽE USTANOVILE INICIATIVNI ODBOR ŽENSKIH DRUŠTEV

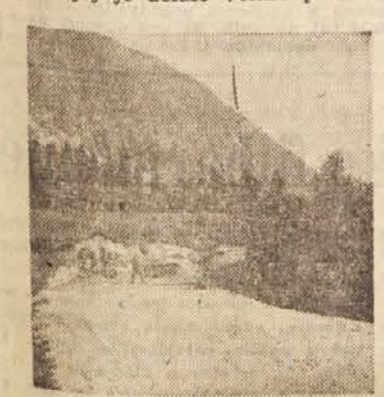
Imajo že društvo za domačo obrt, ki pozimi prireja različne praktične tečaje, sedaj pa se bodo ženske vključile predvsem v društvo prijateljev mladine

Na širši seji Okrajnega aktivna SZDL v Crnomlju so ženske razpravljale o reorganizaciji AFZ in sklenile ustanoviti okrajni iniciativni odbor Zveze ženskih društev. Odbor bo združeval vse društveno in družabno življenje in

Novo cesto v Bavšico bodo odprli 15. novembra

Približno leto je minilo, odkar so na nekem širšem sestanku SZDL v Bovecu govorili o cesti Bovec-Bavšica. Ta cesta je bila zelo potrebna iz raznih razlogov, predvsem gospodarskih. Pri delu je bilo precej težav, vendar so jih uspešno izvršili. Na sliki vidimo del ceste med gradnjo, in določeno delo, kjer ni bilo posebnih naporov, niti ni bilo treba uporabljati razstreliva. Vsakdo, ki hoje prebivalci Bavšice, je hoje pred obiskoval Bavšico, je hoje do nje po strmih kozjih stazah. Sedaj se bo pa lahko peljal v Bavšico z avtom in celo s kamijonom, nosilnosti 7 ton.

Cesta je široka 5 m in dolga 3600 m. Najvišji nagib, samo na enem mestu pa znaša 13 stopinj. Na njej je delalo veliko prostovoljcev in ravno njim gre pohvala, da so vanjo investirali samo 24 milijona din. Cesta bo prav gotovo pripomogla k boljšemu razvoju turizma na Bovškem.

Cesta v Bavšico med gradnjo

voljcev in ravno njim gre pohvala, da so vanjo investirali samo 24 milijona din. Cesta bo prav gotovo pripomogla k boljšemu razvoju turizma na Bovškem.

Lov na divje prašiče

Kakor poročila Lovska zveza Slovenije, so divji prašiči tudi letos povzročili veliko škodo kmetovalcem na poljih. Zato vse lovške družine pripravljajo posebne love na to škodljivo divjačino. Grosupeljski lovci so na pr. pretekli nedeljo ulovili kar sedem divjih prašičev. Z veliko nestrpnostjo pa pričakujejo vse lovške družine letošnji prvi sneg, ki bo omogočil uspešen lov.

Od vsepovsod

Na Postojnskem pričeljo SKUD in druga prosvetna društva pripravljati za našo borco. To dni je imelo SKUD nastop v Postojni, v Priljubljenosti pa je predaval o zgodovini in razvoju slovenskega življa na Primorskem tov. Boris Jurca. Borci se pripravljajo z veseljem udeležujejo. Mnogo jih je tudi obiskalo postojnsko jamo in so val navdušeni nad njenimi lepotami.

Svat pri študijski knjižnici v Postojni je razpravljal o delu zadnjih tih mesecev. V tem so naredili pregled pisateljev in kulturnih delavcev, rojenih na Postojnskem in seznan njihovih del. Študijska knjižnica ima tudi seznam del, ki so bila tiskana v Soberjevi tiskarni v Postojni, ki je delala do leta 1947. Razen tega so izdelali delovni načrt do 31. decembra.

V Izoli so se začela predavanja v nadaljevalnih tečajih prve pomoči, ki so se vršila še lani v okviru Bledskega križar. Letos bo ta predavanja obiskovalo v Izoli 70 tečajnikov in tečajnic. V Kopru je Rdeči križ zjel v tečaju predvsem žene, ki so se vpisale v enote prostovoljcev. Tečaj obiskuje v Kopru 74 oseb. Podobni tečajji bodo organizirani te dni tudi v Piranu in v Portorožu. V kmetijskih večernih nadaljevalnih šolah, pa bo pouk o prvi pomoči uveden novembra v redni šolski pouk.

Jezerško — prelep turistični kraj bo kmalu svetil z elektriko. Z deli so pričeli že koncem letošnjega julija. Zadnji drog od 280 m na 12,5 km dolgi trasi je bil postavljen že septembra. Domačini so pri teh delih opravili 5000 prostovoljnih delovnih ur. Postavljena sta že tudi dva transformatorja. Električni odbor pa se zdaj rešuje vprašanje, kje dobiti izolatorje za daljnovo visoke napetosti. Potrebujejo namreč tisoč izolatorjev, ki jih v našem obdobju ne pridelajo doma. Upamo, da bo odbor uspešno našel kake rešitve in da bo Jezerjanom zasvetila luč že okrog Tovega leta.

Člani osnovne organizacije Zveze komunistov v Papežih na Kočevskem so imeli pred tednom dni sestanke. Na njem se je pokazalo, da so se lotili dela s prave strani. Razen volilnih priprav za republiško in zvezno skupščino in diskusije o tržinskem vprašanju, so se pogovarjali tudi o nalogah v jesenskem in zimskem obdobju. Domenič se, da bodo v okviru SZDL poskrbeli za organizacijo izobraževalnih tečajev.

nomlju, kjer že pripravljajo različne zimske praktične tečaje. Crnomaljske sodelujejo tudi v Društvu prijateljev mladine. Metličanke so že iz prejšnjega odbora AFZ ustanovile iniciativni odbor za Društvo prijateljev mladine. Gradške žene pa so sklenile, da se bodo vključile v kulturno-umetniško društvo. V tkalski družini v Preloki je 50 žena in deklet.

Vse te ženske, čeprav delajo že v marsikaterih društvi in organizacijah, vendar ne pozabljajo na svoje naloge v SZDL. Posebno sedaj v predvolilnem času so zelo delavne. Pomagajo pri vseh pripravah za zore volivcev, pa tudi krasitev dvoran za predvolilna zborovanja je večinaoma skrb žena.

Kmetijska zadruga v Soboti bo ustanovila poizkusna polja

Kmetijski odbor pri Okrajni zadrugi zvezi v Murski Soboti je v petek razpravljalo o nekaterih gospodarskih vprašanjih in o bodočem delu kmetijskih združb, predvsem njihovih kmetijskih odborov za napredek kmetijstva.

Mnogi kmetovalci v Prekmurju še ne znajo dovolj ceniti doberga semena, zato največkrat sejejo takšno, kakršno sami pridejajo. Tudi uporaba umetnih gnojil podcenjujejo. Da se za dobra semena preveč ne zanimajo in da ne uporabljajo umetnih gnojil je krivo to, da oboje precej stane, niso pa prepričani, da bi jim boljši pridelek to bogato povrnil. Zato bodo večje in gospodarsko močnejše splošne kmetijske zadruge uvedle poizkusna polja. Na teh bodo tamkajšnjim kmetovalcem na preproščnem primeru pokazali, da dobro seme daje na isti njivi mnogo boljši pridelek kot slabo seme. To bodo naredili

IZ LJUBLJANE IN OKOLICE

Ne moremo si predstavljati pravnika brez politične zavesti

Socialno vprašanje študentov še vedno pereče — Skoraj 50 odstotkov študentov iz Ljubljane — sinov malih kmetov in kočarjev — še vedno ne more na univerzo

Pretekli terek je imela organizacija ZSJ pravne fakultete v Ljubljani letno skupščino. Prisostovalo ji je 500 študentov pravnikov in tudi dekan fakultete, dr. Alojzij Finžgar in drugi profesorji. Iz referata in diskusije na skupščini bi lahko povzeli sledeče misli: Pri pregledu dosedanjega dela študentov je bilo predvsem opaziti, da so premalo posegali v javno življenje. Da bi povečali vlogo študentov v javnem življenju, so začeli v vseh večjih krajih ustanovljati študentske klube. Ti klubi povezujejo študente med seboj, obenem jih pa povezujejo z delovnimi ljudmi ter imajo, tako najbolje možnosti sodelovati v družbeno-političnem življenju tudi na po-

Trboveljski skladatelj Oskar Moll — 80-letnik

Dne 28. oktobra je praznoval 80-letnico trboveljski skladatelj Oskar Moll. Rodil se je 1883 v Trbovljah. Ze kot deček je pričel sodelovati pri pevskih zborih. Ni bil še star deset let, ko je pel pod vodstvom svojega očeta. Na učiteljsku se je pričel sistematično baviti s pevsko teorijo. Ko pa je nastopil leta 1902 prvo učiteljsko službo v Laškem, se je pričel uveljavljati kot pevovodja. Njegov iskreno prijateljstvo z umrlim skladateljem Emilom Adamičem je rodilo več pesmi, ki so nastale ob njunem skupnem sodelovanju. Kot dolgoletni pevovodja in ustanovitelj »Trboveljskega zbona«, v katerem so pele številne generacije trboveljskih pevcev, je dal pečet pevski kulturi v Trbovljah in je v veliki meri njegova zasluga, da Trbovlje še danes slove kot izrazit pevski kraj.

Prav toliko, če ne še več, pa ima zaslug pri izobraževanju trboveljske mladine. Saj je bil dolgo leta dober vzgojitelj in učitelj. Se danes počuje na trboveljski gimnaziji in ga skoraj ni domačina, ki ne bi poznal tovariša Molla.

R. F.

Slovenija na Dan mrtvih

Kakor vsako leto, bodo tudi letos Gorenjci počastili spomin na mrtve domoljube z množičnim obiskom v Begunjah in Dragi. Globoka pleteta, domoljubna zaveza in še nepozabljeno predsmrtno trpljenje svojcev, prijateljev in znancev napotijo vsako leto na begunjski kaznilniški vrt na tisoče gorenjskih kmetov in delavcev, ki se s toplo hvaležnostjo do padlih žrtev, pa najsi bodo to njihovi svojci ali čisto neznanji ljudje, spominajo nanje na njihovih zadnjih domovih.

Vsako leto se na nekdanjem begunjskem kaznilniškem vrtu, kjer je pokopanih nad 800 talcev, snide družina nekdanjih begunjskih pripornikov, preživelih antifašistov, da bi tam obudili spomin na soborce, na njih mučniško smrt in na načela, za katera so le-ti živeli in darovali svoje le po telesu uničljivo življenje. Vsa-koletni številni obisk na njihovih pregodnjih grobovih je priča, da njihov uporni duh živi dalje.

Ce bi hoteli obseg letošnjih žalnih svečanosti soditi po lanskem obisku, potem lahko že vnaprej napovedamo, da bo množično grobišče talcev v Begunjah in Dragi počastilo z obiskom do pet tisoč ljudi.

Kar pomenijo za Gorenjce krvave Begunje, je Stajercem mučniško Frankolovo. Tam je nacistična zver zagrešila eroga najhujših zločinov, kar jih poleg strahot v mariborski kaznilnici in v celjskem Piskru pominjo ljudje na Stajerskem. Tik ob državni cesti so na Frankolovem

Ena izmed štirih ogelnih figur za spomenik žrtvam fašizma pri Sv. Urhu

Nemci pobesili blizu sto domačinov in na to svetlo mučniško mesto so na današnji dan romale hvaležne množice. Spominu mrtvih se bodo oddolžili tudi Mariborčani, in sicer z žalno slovesnostjo na sodniškem dvorišču, kraju mnogih grozot in pred spominsko ploščo z imeni stoterih talcev, vzdiano v kaznilniški zid.

Ljubljana bo počastila žrtve fašizma z množičnim obiskom v Gramozni jami. z žalno slovesnostjo na Trgu herojev danes dopoldne, s popoldansko komemoracijo na pokopališču talcev na Žalah in s številnimi komemoracijami na posameznih terenih Zveze borcev.

Naj bo več in svetel spomin na padle borce in na vse žrtve fašizma! N. Z.

deželju. To bo pa v bodoče glavna smer študentskega delovanja v javnosti, zlasti v početnicah. Socialno stanje je sedaj eno največjih vprašanj za študente, vse premalo pa za organe, ki se zadovoljujejo že s tem, da olajšajo rešitev teh vprašanj. Sedanja način podpiranja študentov je priredel do tega, da je študij postal do neke meje privilegij uradnih družin, ki prejemajo otroške doklade. Tako je danes socialni sestav študentov v primeri s predvojnimi sledeč:

	1939	1952
delavski	7.1	10.4
kmečki	22.7	14.2
uradniški	55.1	61.1
obrtniški	9.7	8.2
svobodni poklici	5.4	6.1

To stanje je še posebno kritično, če upoštevamo, da je skoraj 50% študentov iz Ljubljane in da so še ostali večinoma iz večjih mest. Študentov iz podeželja pa je malo in še celo manj. Ob popolnejši analizi tega stanja bomo prav gotovo ugotovili, da je vzrok temu prav sedanja način podpiranja študentov, ki sinovom malih kmetov in kočarjev večkrat

onemogoča študij.

Slabo socialno stanje se odraža tudi v študentskih menzah; skoraj tretjina študentov je aboniranih samo na kosilo. Ob lanskoletnem pripravljaju študentov za delovanje akcije, jih je bilo pri zdravniškem pregledu skoraj polovica odklonjenih v glavnem zaradi podhranjenosti.

Centralni odbor Zveze študentov Jugoslavije je že predlagal, kakšen naj bi bil nov način stipendiranja, vendar predlog iz neznanih vzrokov še ni sprejet. Po tem predlogu naj bi bile ukinjene otroške doklade, ta denar naj bi šel v celoti v fond za stipendiranje. Stipendije bi podeljevali glede na socialno stanje in tudi glede na kvaliteto vsakega posameznika. Se vedno je težavno vprašanje prostorov za študente v študentskih domovih. Letos je ostalo še okrog 60 neresenih prostov za sprejem v domove. Marsikdo zaradi tega ni mogel nadaljevati študija na univerzi.

Rešiti bo tudi treba vprašanje absolventov. Nekaj mesecev po absolutoriju zgubijo namreč vse pravice študentov. Nimajo več pravice do otroških doklad, ne do stipendij itd. Tako ostanejo ne-nadoma brez sredstev.

Zdravko Mlinar

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA - OKOLICA SPREJEL

ODLOK O OBVEZNEM ŠOLANJU KMEČKE MLADINE

Ljubljana, 31. okt. Na deseti skupni seji Okrajnega zbora in Okrajnega zbora proizvajalcev za Ljubljano-okolico, ki je bil danes v Ljubljani, so sprejeli važen odlok o obveznih dvoletnih kmetijskih šolah. To je do danes edini znani primer, da je okrajni odbor kot oblastni organ zakonsko utemeljil obvezen obisk kmetijskih šol.

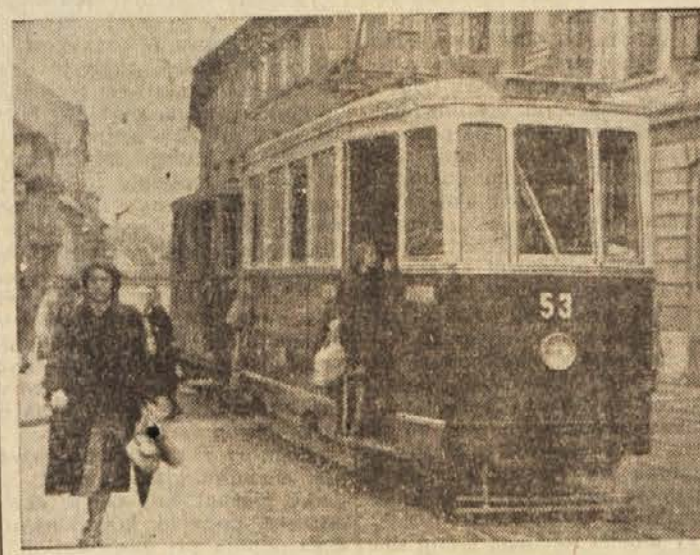
Člani tega odbora so že nekajkrat razpravljali o tem na svojih zasedanjih. Ugotovili so, da se glede strokovnosti podcenjuje kmetijska stroka, ki pa je v njihovem okraju vendarle najvažnejša. Za vsako drugo obrt se vajenci učijo in morajo imeti najmanj malo maturo. Zlasti v sedanjem razvoju kmetijstva; z vedno intenzivnejšim poljedelstvom in celotno agrotahnično »revolucijo«, ki postopoma prodira v kmetijstvo, je potrebna tu-

di čim večja strokovna sposobnost kmetovalcev.

Odlok o obveznem šolanju, ki so ga danes sprejeli, ima razdeljene že tudi šolske okoliše. Skupno bo v okraju 24 kmetijsko-gospodarskih šol, kmetijske šole bo morala obiskovati vsa mladina (moški in ženske) v 16. in 17. letu starosti. — Ker so odborniki predlagali, da s šolanjem te mladine ne bi smeli ovirati kmečkih del, so odredili šolski čas pozimi, in sicer od 1. novembra do 15. marca. Skupni učni načrt obsega letno 160 ur oziroma predavanja. Nad polovico pouka bodo obsegali praktični predmeti o poljedelstvu, živinoreji, vrtnarstvu, gozdarstvu in drugih kmetijskih strokah, medtem ko del pouka zajema tudi računstvo, biologijo, slovenščino in druge predmete. Vsi stroški bodo šli v breme okrajnega proračuna.

K. H.

NOV TRAMVAJSKI VOZ

V času, ko Ljubljančani pričakujejo, kaj bo s tramvajskim prometom po 6. novembu in trolejbus, se je na progi številka 1 večeraj nepričakovano pojavil nov tramvajski voz, ki je zaradi svoje aerodinamične oblike vzbujal splošno pozornost. Nihče ne bi verjel, da je ta novi voz star »opatijski« tramvaj številka 36, ki so mu v delavnicah ECZ napravili novo šasijsko in karoserijsko. Od starega voza so ostala samo kolesa in motor. Novi tramvajski voz je tudi v notranjosti lepše urejen; ima sedeže, katerih naslonjaka se lahko regulirajo v smeri vožnje, vrata pa se odpirajo kot meh. Novi voz so v delavnicah ECZ napravili kot poskus, ki je uspel. Če bodo na ta način predelali še ostale vozove, ki so sicer že odslužili, še ni gotovo, ker zavisi to od ureditve celotnega prometa v Ljubljani in nameravane uvedbe trolejbusov in avtobusov.

R.

Za bralke se nekaj posebej

DENAR V OTROKOVIH ROKAH

Prosila sem prijateljico, naj mi pove, kako se ji je posrečilo naučiti otroke pravilno ravnati z denarjem.

Saj ni tako hudo, mi je dejala. Otroci se uče ob zgledih. Glavni vzgled pa so starši.

Od prvega dne, ko sem se poročila, sem si začela zapisovati stroške. Ob koncu vsakega meseca določimo stroške za prihodnji mesec na temelju podatkov iz prejšnjih mesecev. Stroške razdelim na rubrike; hrana, obleka, kulturne potrebe, razno.

Kot vsi otroci, me je tudi moja deklica zaprosila: — Mamica, kupi mi punčko!

Pravkar sva šli mimo neke izložbe igrač.

Zdaj ne moremo kupiti. Najprej moramo oditi domov in pogledati v knjigo ali imamo še denarja, sem ji razlagala.

Otrok je bil prav do doma zelo nestrpen. Cim sva prišli, sva gledali v knjigo stroškov.

Mala resno in zaskrbljeno, mene pa je silil smeh.

Tukajle piše, vidiš, da lahko kupimo, ji pravim.

Krasno, je zaploskala z ročicami. Mamica kupi mi punčko.

Kupili smo punčko. Lahko bi jo kupili tudi brez knjige, toda tega nalašč nisem storila. Drugič me je prosila, naj ji kupim lepo knjigo. Vprašala me je: — Ali imaš denarja, mamica? Resno sem ji odgovorila. Nimam, prav zdaj nimam, porabili smo denar.

Nimamo, je vzdihnila tudi ona, porabili smo.

Tako se je nadaljevalo. Enkrat nimamo, drugič nimamo.

Vedno smo vprašale knjigo za odgovor. Deklica je počasi razumevala, da ni možno ničesar kupiti in da denarja ni možno porabiti, dokler ne pogledamo, kaj pravi knjiga, dokler dobro ne premislimo in se ne razgovorimo.

Ko je začela hoditi v šolo, je dobila majhen stroškovnik. Rekla sem ji:

— Ta zvezek boš uporabljala za svoje stroške. Dam ti petdeset dinarjev. Vpiši jih v rubriko »prejem dinar«. Ta denar boš imela za nepredvidene stroške v šoli n. pr. za Pionirski list, za vstopnice in podobno. Ko nekaj porabiš, zapiši, zakaj si denar porabila in vpiši v rubriko izdatki. Ko ga ne boš imela več, mi boš povedala, v kakšen namen si ga uporabila.

Ko mi je pokazala svoje zapiske, sva se posvetovali.

Ves naš denar imam spravljen v nezaklenjenem predalu. Nikoli mi ni prišlo na misel, da bi ga zaklenila. Otroci točno vedo, kako likišno so naši mesečni prejemki, kakšno je delo očeta in koliko mora delati, da ta denar zasluži.

Enkrat mesečno se vsi skupaj posvetujemo o stroških ter kaj lahko ter kaj ne moremo kupiti. Pogosto kupujejo namesto nas otroci drobnejše stvari ali pa hodijo na trg. Ko se vrnejo, povedo račune in vpišejo izdatke v knjigo.

V njihovih stroškovnikih se je »proračun povečal, saj rastejo tudi otroci. Poleg denarja za šolske potrebe dobe tudi po 50 dinarjev mesečno, da jih porabijo, za kar hočejo. Nikoli pa ne zapravljajo. Pogosto se posvetujejo tudi z nama. Kar jim ostane od mesečnega proračuna, pa če je vsota še tako majhna, spravijo v hranilnik za počitnice.

Otroci se dobro zavedajo denarnega položaja našega doma. Vedo, kaj se lahko in kaj se ne more kupiti in zato nikoli ne sitarijo. Nikoli se tudi ne pritožujejo: »Moja sošolka ima, jaz pa nimam.«

Vidiš, da ni hudo naučiti otrok ravnati z denarjem, je zaključila moja prijateljica.

Zamislila sem se. Res je, prav ima. **Rajka Borojevič**

Kako skuhamo dober čaj

Vedeti moramo predvsem, da ni okus čaja odvisen le od njegove vrste, temveč v mnogem tudi od vode, ki jo uporabimo za kuhanje. Čaj iste vrste, pripravljen v različnih vodah, bo imel popolnoma drugačen okus. Razen tega moramo vedeti še naslednje:

Čaj se bo najbolje obdržal v hermetično zaprtih steklenih posodah, ki jih moramo spraviti na suho in temno mesto. Posode, v kateri kuhamo vodo za čaj, ne smemo uporabljati v druge namene. Čajni vrč je lahko iz porcelana, keramike ali stekla, nikoli pa kovinski. Pomivati ga ne smemo med ostalo posodo. Po uporabi ga izplaknemo v hladni, tih pred uporabo pa v zelo topli vodi. Čaj zlijemo v še vročo posodo. Ko se v segretem vrču čajni listki odpro, zlijemo nanje vročo vodo (nikoli ne smemo uporabljati vode, ki je vrela dalj časa). Zlijati jo moramo z velike višine, da se čaj čimbolj izkoristi.

Nato vrč pokrijemo in pustimo stati štiri do šest minut (z ozirom na to, ali imamo raje močnejši ali šibkejši čaj). Nato ga skozi cedilnik prelijemo v skodelico. Premočenega čaja ne smemo razredčevati z dodajanjem tople vode v čajni vrč. Bolje je tedaj dodati toplo vodo v skodelico.

Kadar pečete jajce na volovsko oko, posolite raje mašč, kakor jajce, ker bo obdržalo lepo barvo.

Cesen za omake in juhe zdrobite s soljo in maslom.

Uspavanje z žganjem in opijem povzroča hude posledice

V razredu imam učenca, ki se zelo težko uči. Nihakor nisem mogla dognati vzrokov otrokove duševne zaostalosti. Tudi zdravnik ni niso mogli dognati, kje je pravi vzrok. Kazalo mi ni popolnoma nič drugega, kakor pogovoriti se s starši, naj mi zaupajo, kaj je z otrokom. Deček je iz delavske družine, kjer imajo šest otrok in je tretji po vrsti. Med pogovorom z očetom mi je zaupno potožil, da sta otrokovo duševno zaostalost zakrivila oče in mati. Ko je bil otrok še majhen, sta roditelja večkrat po želji enega ali drugega odhajala od doma na različne zabave. Razvedrila sta bila po težkem delu tudi potrebna. Vendar pa se nista zavedala napake, ki sta jo storila. Da bo otrok trdno spal in da bosta zanj brez skrbi, mu je mati pred spanjem ponudila kuhanega maka.

Zdaj pa se otrok slabo uči in bi napako, ki se je dobro zavedata, rada popravila. Z vso ljubeznijo

skrbita zanj in z veliko skrbjo gledata v njegovo bodočnost. Toda zdaj je prepozno.

Takih primerov je pri nas precej. Rodijo se zdravi otroci, njihovi roditelji pa jim že v zgodnji mladosti zaradi svojega neznanja in še bolj zaradi lahkomišelnosti pokvarijo zdravje ter v kralj zagrenijo lepo bodočnost svojih otrok. Take primere najdemo v mestih, največ pa na deželi. Matere dajejo otrokom pred spanjem v žganje namočen kruh ali pa kuhanega maka, kar jim jamči, da bo otrok trdno spal in da ne bo potreboval nobenega varstva. Posledice čutijo takrat, ko otrok dorasča in ko se nenadoma sprašujejo, zakaj je tako duševno zaostal. Brskajo po njegovi preteklosti, po preteklosti prednikov in preiščujejo o njegovih prebolelih boleznih. Vsega tega ni in malokdaj se spomnijo, da je prav žganje ali pa kuhan mak vzrok njegove duševne zaostalosti. Duševno zaostal otrok pa si težavno izbere poklic in v življenju mu je to zmeraj velika ovira.

Takih otrok pa ne srečujemo samo v šolah, ampak tudi izletniki bi o tem marsikaj lahko povedali. Saj na obronkih gozdov ali pa na obronkih njiv vidijo na pekočem soncu trdno speče otroke, ki so jih z žganjem ali makom uspavali samo zato, da ne bodo motili staršev pri delu.

Večkrat smo že slišale, da vse opojne pijače slabo vplivajo na otrokov duševni razvoj. Zlasti pa zapusti hude posledice opij, ki je v maku. S tem zastrupljamo kri. Možgani pa potrebujejo zdravo, čisto, svetlo rdečo kri, da lahko normalno delujejo in se razvijajo. V nasprotnem primeru pa nastane zastoj živčnega sistema, kar zapuška trajne posledice. O tem bi morala biti poučena vsakršna mati. **I. C.**

Jabolčna pogača

Na desko streste enako težo presejane moke in enako težo margarine. Po potrebi dodajte nekaj žlic mleka. Če margarina ni slana, malo osolite. Moko in margarinu zamesite v kinko testo in takoj razvaljajte na velike, pravokotne krpice. Po sredini testa naložite naribanih jabolč, ki li ostadkate in posipate s sladkorjem. Zapognite oba konca testa čez jabolka, da dobite struco. Pečite jo v srednje vroči pečici, ko je pečena, jo posipajte s sladkorjem v prahu. Struco narezite na poševne kose.

Za moža in sina

Za možev pulover potrebujemo približno 80 dkg debele volne, najljepša bo bež barva. Če bo volna tanjša, jo bomo porabile nekoliko manj. Rada bi vam točno povedala, koliko pentelj nasnujete, za koliko pentelj naraščate, in tako naprej, vendar se bojim, da bi bila vaša volna pretanka, ali pa predelana in da bi bil pulover popolnoma drugačen. Zato vam svetujem, da napravite kroj, kakor ga vidite na sliki in seveda, po merah vašega moža. Iz volne spletite najprej vzorec iz 20 pentelj in potem šele preračunajte, koliko pentelj morate nasnuti za pu-

lover. Patent pri spodnjem robu in pri rokavih ter vložek na ramenih bomo pletle ena desna, ena leva, medtem ko je osnovni vzorec jersey t. j. na sprednji strani desne pentlje, na zadnji pa leve.

Torej začnimo! Napletite 13 cm visok patentni vzorec, nato pa v prvi vrsti vzorca dodajte 9 do 14 pentelj, kakor je vaš mož debela. Nato pa naraščamo po kroju do rokavov. Najprej začnemo pletiti levi rokav in počasi naraščamo kakor zahteva kroj. Pletemo pa samo ro-kav drugo pletenje zdaj pustimo. Ko pa napletemo toliko levega rokava,

da pridemo do kroja tam, kjer je označena črta s 37, začnemo pletiti desni rokav in ko smo ga napletle prav toliko, pletenje združimo. Zdjaj pletemo vse pentlje skupaj; rokave in prednji del. Po potrebi še naraščamo za oba rokava. Patentni vzorec pri rokavih bomo napletle posebej. Zato pletite samo do tam, kjer je označeno na kroju. Ob rokavnem robu nekoliko naraščemo in šele, ko je rokav dovolj širok, začnemo snemati. Snemamo počasi, po kroju seveda, in zadnjih 64 cm pletenja posnamemo naenkrat. Tako smo skončale prvi del zadnjji del pa mu je popolnoma podoben.

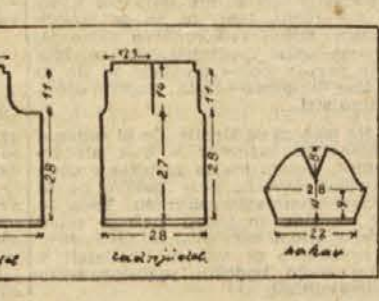
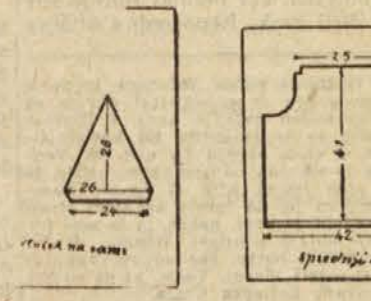
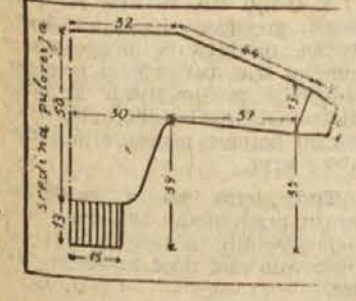
Zdjaj pa vložek na ramenih. Za vložek nasnujemo ustrezajoče število pentelj in pletemo 1 levo, 1 desno, do 8 cm višine in počasi naraščamo. Nato pa začnemo počasi snemati po kroju. Pletenje zlikamo, sočijemo, vložimo vložek na ramenih, rob okrog vratu ne zašijemo, ampak ga samo zapognemo. Pri rokavih nasnujemo za patent, ki ga napletemo 3 cm.

PULOVER ZA SINA

Prav tako, kakor za možev pulover, bomo napravile kroj tudi za sina. Sinov pulover bo črnat in se črta, kakor vidite na sliki, na rokavih zelo lepo ujemajo, to pa zaradi posebnosti rokava in kroja na ramenih.

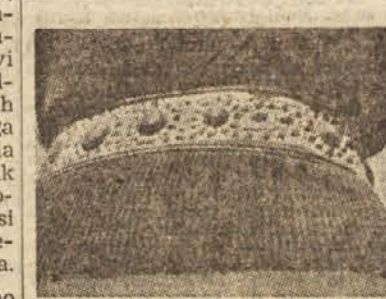
Pletiti začnemo z osnovno barvo, in sicer same desne pentlje na obeh straneh, to zato, da se pletenje ne bo vihalo. Nato pa pletemo na sprednji strani desno, na zadnji leve pentlje. Sprednji del pletemo popolnoma preprosto, samo za rokavih izreč precej posnamemo in pazimo na kot na ramenih. Zadnji del je znatno ožji in rokavih izreži znatno manjši. V isti višini kot začnemo snemati za rokavih izreži, pletenje na zadnjem delu razdelimo in pletemo vsako stran posebej. Rokav pletemo po vzorcu, v sredini ga razpolovimo in pletemo vsak dol posebej.

Pulover je črnat, osnovna barva je rdeča, črta pa so bele. Rdeče proge so širše. Na proge moramo paziti zlasti pri rokavih, da se pri rokavnem izrežu ujemajo s sprednjim in zadnjim delom. Če bomo na to pazili, bomo dobile na ramenih proge, ki bodo tekle v obliki elipse. Pletenje zlikamo, zašijemo, v zadnji del pa vsiljeno zadrgo. Pletenje na obeh delih od koga naprej pa zavilhamo pod pulover.

Za kuhinjo in dom

Peči ali štedilnikove plošče iz litega železa, ki rjave, spet počrtno z mešanico: 5 dkg grafita, 3 dkg neobčiščenega lanenega olja, 1 dkg terpentina in 4 dkg

Samo majhna stvar: drug pas si pripravaš, pa bo naša obleka popolnoma drugačna. Morda bi tudi me poskusile. Pas na prvi sliki je ročno delo in ima vzorec vtisnjen. Takega ali podobnega lahko najdemo v trgovinah z ročnimi deli. Spodnja slika kaže pas, ki je kombiniran z gumbi. Lahko je izdelan iz tankega usnja ali pa iz debelejšega trdega blaga.

Večkrat smo že slišale, da vse opojne pijače slabo vplivajo na otrokov duševni razvoj. Zlasti pa zapusti hude posledice opij, ki je v maku. S tem zastrupljamo kri. Možgani pa potrebujejo zdravo, čisto, svetlo rdečo kri, da lahko normalno delujejo in se razvijajo. V nasprotnem primeru pa nastane zastoj živčnega sistema, kar zapuška trajne posledice. O tem bi morala biti poučena vsakršna mati. **I. C.**

Destrost naših gredic

ŠE NAS KLIČE VRT

S pospravljanjem zelenjadi smo v glavnem končali. Tisti del zelenjadnega vrta, kjer so letos rastle stročnice (fižol, grah), že v jeseni pognojimo s hlevskim gnojem, ki ga enakomerno zadlamemo v zemljo. Prihodnje leto bomo na to mesto sadili listnato zelenjad, ki ima velike potrebe po hranilnih snoveh. Absolutno nadomestilo za hlevski gnoj je dobro pripravljene kompost. — Beluševе gredice očistimo in drugačljamo, porezamo zelenje na sežgemo. Fižolovke, ki jih še nisimo utegnili spraviti pod streho, zložimo kar na vrta v piramide ali pa jih pristonimo k bližnjemu močnejšemu drevesu. Bazene in druge naprave za zalivanje moramo izprazniti pred nastopom hujšega mraza, da ne razpokajo.

mladik na slabji pa vedno manj. Ako jih sadimo na novo, jim najprej porožemo vse mladike na 15 cm dolžine, nato pa jih presadimo 1x0,8 m narazen. Maline je treba vsako jesen pognojiti s hlevskim gnojem (5 kg na en kvadratni meter), spomladi pa še s superfosfatom, ako hočemo, da bo gojenje uspešno.

Malinam porožemo vse stare nerodne mladike in razredčimo tiste, ki bodo rodile v prihodnjem letu. Na dobri zemlji pustimo kvečjemu 5—8 enoletnih

Na debela sadnih dreves še vedno nameščamo lepljive pasove, ker zimski pedic in drugi škodljivci še silijo na drevesa. Takoj ko odpade listje, moramo obratiti in sežgati vse suhe plovce, v katerih bi sicer prezimile nevarne gljubne glivice.

Visokodebelne vrtnice ločimo od opore in pustimo, da se same nagnejo k tlom. Tako se izognemo raznim poškodbam na deblu, ki so sicer pogoste. Krono pokrijemo z zemljo, listjem ali smrečjem. Nizke vrtnice prav dobro zdrže zimo, ako jih nekoliko osujemo z zemljo.

O. M.

vode. Zmes dobro premešamo in namažemo, potem pa izločimo.

Oj ta nesrečna jesen! Kar skoraj vsak dan dežuje in dežni plašje je zmeraj v prometu. Blatne madeže z njega odstranimo z mlačnim kisom in kričico.

Vse predmete iz nebarvanega usnja čistimo z bencinom, s sredico belega kruha ali s surovim mlekom.

Umazane čevlje dobro osušite, preden jih namažete z loščilom. Kdaj pa kdaj pa jih zdrgnite s krpo, namočeno v bencin ali alkohol, da odstranite ostanke loščila.

Volneno pletenino perite v mlačni milnici. Med pranjem jo samo stiskajte in jo tudi tako splahnite. Potem pa jo položite med brisače ter dobro iztisnite. Sušite jo v senci in ne na toplem, ker se v tem primeru barve razlijejo.

Aluminijasto posodo univamo z vodo in milom in s prav tankimi železnimi ostružki.

Zelenjavo pred kuhanjem ne namakajte predolgo v vodi, ker zgubi preveč vitaminov. Obrabite jo z moko krpo ali pa na hitro preplaknite v vodi.

All ste že kdaj poizkusili prati nežne svilene tkanine in zlasti nogavice s šamponom? V dobri milnici, ki jo dobite, če raztopite šampón v mlačni vodi boste predmete zelo lepo oprali.

Morda redite doma kance ali pa jih kdaj kupite in doma ubijete. Ali pravilno uporabljate zajčje kožice? — Lepo ustrojene so pripravne za otroške plaščke, preproge in predpražnike. Sami pa si jih ustrojite takole: Ko zajca oderete, poberite z notranje strani kožo maslobo, ki je v kopicah in večjih žilah. Kožo položite z dlako na ravno večjo desko ali na tla, nasujte na kožo mešanico galuna v prahu, soli in pšeninih otrobov ter pokrijte z drugo desko. To obležite. Po treh do štirih tednih se kožica lepo odluči, mehka koža z dlako pa je lep nadomestek za kakršno krzno.

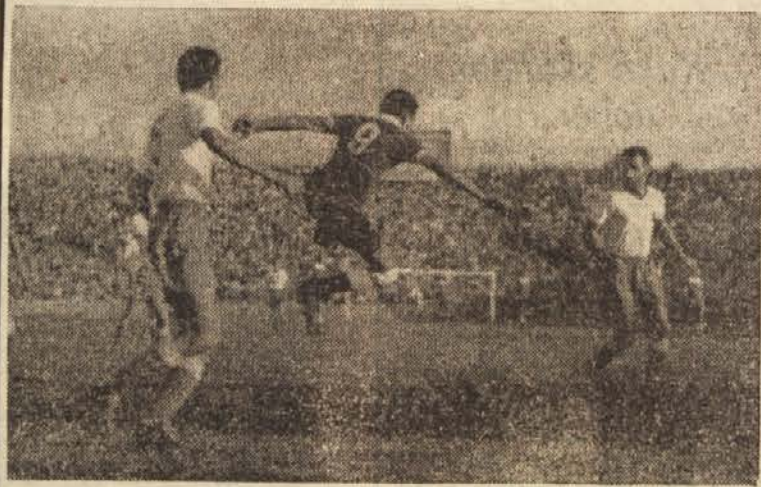
Kvašeni emoki

V primeroma skledo presejemo, po kilograma moke, napravimo v sredini moko jamico, v njo zrobimo 3 dkg kvasa, malo mleka in napravimo samo v sredini srednjegosto testo. Skledo postavimo na toplo in počakamo, da kupček še enkrat toliko naraste. Nato dodamo moki 5 dkg stopljene masti, jajce in nekoliko soli. Vse zamesimo v gosto testo in tako dolgo utepamo, da so le-to lepo loči od sklede. Potem postavimo na toplo, kjer naj stoji 1 uro, da testo lepo vzhaja. Iz testa oblikujemo emoki, ki jih polagamo na desko, posušimo s prtičem, ki ga posujemo z moko. Oblikovani emoki stojijo še deset minut, nato jih vrzemo v osoljeno vročo vodo in kuhamo 15 minut. Zabelimo jih z masljo, na kateri smo zarumenela drobtine. Če jih želimo servirati kot slaščico, dodamo testu še 3 dkg sladkorja. V tem primeru jih zabelimo z raztopljenim surovim maslom zraven pa serviramo sladkor, pomešan s cimetom.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

DANES V SPLITU IN ZAGREBU POLFINALNI TEKMI ZA PO KAL MARŠALA TITA

HAJDUK IN DINAMO UPATA V ZMAGO

Borbe med Crveno zvezdo in Hajdukom so bile vedno hude. Na sliki trenutek z ene preteklih tekem

Split in Zagreb bosta danes torišče hudih borb. Igrali bodo dve polfinalni tekmi za pokal maršala Tita...

Igra v finalu v Splitu. V igri s Crveno zvezdo je favorit. Splitčani in Hajduk so pripravljeni...

MEDMESTNI BOKSARSKI DVOBOJ

Beograd: Ankara namesto dvoboja Jugoslavija: Turčija

Sestnajst članov turške boksarske ekipe je večer prispelo v Beograd: 10 reprezentantov, predsednik Boksarske zveze Turčije...

reprezentanca Ankara, namesto predvidene državne reprezentance. Prispeli se je nenavaden napor...

VEDNO VEČJE SPORTNO PRIJATELJSTVO

Toda ta nenavaden dogodek je bil kmalu rešen v duhu prijateljskih odnosov med našimi in turškimi športniki...

V tem ko boksarji počivali v svojih sobah, smo se razgovarjali z voditeljem turškega moštva...

V TURČIJI JE BOKS NA TRETJEM MESTU

»Boks je pri nas na tretjem mestu. Na prvem mestu je, kot v vseh drugih državah, nogomet...

Turška državna reprezentanca je imela zadnji čas dva mednarodna dvoboja. V Ankaru je premagala italijansko reprezentanco...

DOSEDANJI ZMAGOVALCI

- Partizan — 1947. leta
Crvena zvezda — 1948. leta
Crvena zvezda — 1949. leta
Crvena zvezda — 1950. leta
Dinamo — 1951. leta
Partizan — 1952. leta

Splitčani bolj kot kdajkoli poprej prepričani, da se bodo njihove želje izpolnile. To je najbolje izrazil Hajdukov kapetan...

BSK PRIKRAK V POLFINALU

Zagrebska tekma med Dinamom in BSK obeta leto borbo. Beograjski »plavi« igralo letos prvokrat v polfinalu tega tekmovanja...

KRATEKE VESTI

London. — Po gostovanju avstrijskih nogometašev in hokejistov prišlo tudi do gostovanja angleškega prvaka Arsenalu v Moskvi...

Ob takem nerazumevanju Ljudska univerza ne bo mogla izvrševati svoje naloge

Vsako leto se ljudska univerza v Postojni z vabilo obrne na razne ustanove in podjetja s prošnjo, da bi pripravila vse ljudi...

Čateške Toplice pred zaklj. ekom sezone in perspektive za bodočnost

Čateške Toplice imajo od vseh toplic v Jugoslaviji največ radiaktivnosti, kakor tudi toplote. Sodijo, da je izvir sam segret na 90°C...

DANAŠNJI SPORTNI PROGRAM

- LJUBLJANA: ob 14.45 Prvenstvena nogometna tekma I. zvezne lige
MARBOR: ob 9: Prvenstvena mladinska nogometna tekma
KRANJ: ob 15.45 Nogometna tekma hrvaško-slovenske lige

TEKMOVANJE ZA POKAL MARŠALA TITA

- I. ZVEZNA LIGA: Novi Sad — Vojvodina
II. ZVEZNA LIGA: Kruševac — Napredak
HRVATSKO-SLOVENSKA LIGA: Sisak — Segesta
SLOVENSKA LIGA: Zahodna skupina — Jesenice

SESTANEK ZVEZE ŠPORTOV JUGOSLAVIJE

Vsak 133. prebivalec je športnik

Beograd, 31. oktobra. Zveza športov Jugoslavije je imela večer sestanek, na katerem so obravnavali problem naših kadrov v športnih organizacijah...

SVETOZAR GLIGORIC

Zakaj sem na koncu tabele

Ni prijetno biti odkrit, kadar pišeš, ker si lahko videti neskonno ali nepristranski...

Šem položaju je Bosna in Hercegovina, kjer se komaj vsak 350. prebivalec ukvarja s športom...

DOBLENE PARTIJE SE SPREMENJAJO V PORAZE

Nekaj remijev in ena zmaga na startu me ni zadovoljilo. Proti Szabolu sem dosegel znatno pozicijsko spremembo...

OD JUTRA V POZNO NOČ NAD SAHOVNICO

Težavne prekinjene partije in moje priprave so me priletele, da sem često sedel za šahom od ranega jutra do pozno v noč...

Izpuštil prednost iz rok in temu je sledila tako groba napaka da sem Smislovu podaril po točko...

V zadnjem kolu prvega kroga sem preigral Bronsteina, toda zatem sem igral neodločno in v že izenačeni poziciji računajoč na nasprotnikovo časovno stisko...

Slaba bilanca prvega kroga me je izlučila, da je treba začeti partije duševno spočiti. Toda novi poraz proti Petrošjanu...

Prel sem v prostem času igral tenis. Zdraj nisem vedel imel prostega časa. Vztrajno sem delal ob sahoavnici...

LE ENA TOČKA IZ PETIH KOL

To me je zelo potlo. Bil sem spet pri starem, zaključek turnirja pa se je bližal. Zadnje noči sem malo spal...

Ko sem začel igrati s Keresom, sem se bal remija kot ognja. Za šahovnico sem se nenadoma odločil, da bom izbral neko kompromitirano varianto...

V predzadnjem kolu sem precej naglo preigral Reshevskega. Toda nisem bil najučinkovitejšega nacrta (Najdorfu to ni bilo prav nič všeč)...

Tako je bila zaključena kratkotrajna katastrofa, ki je uničila vse moje napore. V zadnjem kolu sem zaman odklanjal remi...

Takšen izid je razočaral tako vse ljubitelje kot tudi mene samega: osem porazov, pet zmag, petnajst remijev...

Nasprotnike sem hotel prekositi v otvoritvah. Toda zato sem prihajal na turnir utrujen. Slabše sem računal kot nekateri velemojstri...

Ne smemo se sleptiti. Če bi sedanje velemojstri razdelili v dve ali tri skupine, potem me ta rezultat v obeh šahovskih javnosti prav gotovo ne bi postavil v najvišjo skupino...

Nasprotnike sem hotel prekositi v otvoritvah. Toda zato sem prihajal na turnir utrujen. Slabše sem računal kot nekateri velemojstri...

Bralci nam pišejo:

Zakaj hočejo ukiniti tekstilno šolo v Mariboru

Industrijska tekstilna šola v Mariboru je bila ustanovljena jeseni 1947 in se je morala, kakor vsaka novoustanovljena strokovna šola, boriti z marsikaterimi začetnimi težavami...

rekcije kot operativnega organa tekstilnih podjetij, proučila problem tekstilnega šolstva v Sloveniji in eden izmed sklepov se glasi: sedeh nove tekstilne šole naj bi bil v Mariboru...

V Delavski enotnosti št. 39 pa spet beremo obojajna vredna stališča združenja, kar je po mojem mnenju le stališče nekaterih iz združenja...

Oklevanje ne bo rešilo problema tekstilnega šolstva. Analizirati je treba potrebo po kadru in pa pogoj, ki jih imata Kranj, oziroma Maribor za tekstilno šolo...

Beseda o filmski projekciji v naših kinematografih

Tovariši uredniki, dovolite, da se dotaknem vprašanja, o katerem — kolikor vem — govori pri nas še ni nihče...

Imel sem priložnost gledati nekajkrat švedski film »Plesala je eno samo poletje« v tujih kinematografih...

Imel sem priložnost gledati nekajkrat švedski film »Plesala je eno samo poletje« v tujih kinematografih, pa tudi v manjši naši domači dvorani...

Režiserji so se v obliki projekcij, da je slika stvarna, vzhajajo elemente celnega filma. Snemalce je vnela osvobodilna predstava z nekaterimi nočnimi posnetki in situacijami...

Če bi povedal, kako sem bil razočaran, ko sem si ogledal predstavo filma »Plesala je eno samo poletje« v ljubljanskem »Unionu«...

Ob takim nerazumevanju Ljudska univerza ne bo mogla izvrševati svoje naloge

Vsako leto se ljudska univerza v Postojni z vabilo obrne na razne ustanove in podjetja s prošnjo, da bi pripravila vse ljudi, ki bi mogli predavati...

Čateške Toplice pred zaklj. ekom sezone in perspektive za bodočnost

Čateške Toplice imajo od vseh toplic v Jugoslaviji največ radiaktivnosti, kakor tudi toplote. Sodijo, da je izvir sam segret na 90°C, medtem ko pride voda v toplice topla 54-60°C...

Uspelo zdravstveno delovanje v Trnovskem gozdu

V okviru tedna Rdečega križa je okrajni odbor RKS Gorica organiziral veliko zdravstveno akcijo v Trnovskem gozdu. Preteklo nedeljo so zdravstveni delavci goriškega okraja pregledali v Čepovani vse otroke...

Tudi letos bo v goriškem okraju predvidoma 39 zdravstvenoprosvalnih tečajev, ki jih bo obiskovalo nad tisoč kmečkih deklet.

J. O.

DOBREGA IN SPRETNEGA

PREVAJALCA**IZ SRBOHRVAŠČINE V SLOVENŠČINO**

V POPOLDANSKIH IN VEČERNIH URAH

TAKOJ SPREJMEMOZGLASITE SE V UREDNIŠTVU
»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«**OBVESTILO**

Obveščamo vse naše odjemalce in dobavitelje, da prične
Tvornica ugljenografitnih proizvoda - Zagreb
BLEIWEISOVA 24
s 1. novembrom 1953 svoje poslovanje v Dubrovniku in se
glede vaših potreb v bodoče obrnite na naslov:
TVORNICA UGLJENOGRAFITNIH PROIZVODA
Dubrovnik 2 — Telefon 455

2308

Rok za oddajo osnutkov natečaja za izdelavo ovojnih platnic
hranilnih knjižic**MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE**

je podaljšan do 15. novembra 1953

TOVARNA PARNIH KOTLOV — ZAGREB — ŽITNJAK

TELEFON 25-475 — HIŠNI 021, 019

sprejme:

elektrovarilce in ključavničarje z daljšo prakso

Plača po tarifnem pravilniku — nastop takoj!

stenodaktilografino

s perfektnim znanjem nemščine in angleščine

Plača po tarifnem pravilniku — nastop takoj!

2309

GRADBENO PODJETJE

»HIDROGRADNJA« — Jablanica na Neretvi

RAZPISUJE

DRUGO OFERTALNO LICITACIJO

1. za ključavničarska dela na jezcu HE Jajce II, v približni predračunski vsoti 8.500.000 din;
2. za soboslikarsko-ličarska dela v strojnici HE Jablanica v približni predračunski vsoti 10.000.000 din.
Stroškovniki in pogoji se lahko dobe v direkciji podjetja »Hidrogradnja«, Jablanica na Neretvi, vsak delovni dan od 7. do 15. ure v sobi št. 14.
Pismene ponudbe pošljite najpozneje do 15. nov. 1953.

4633

Okrajni ljudski odbor, Koper

razpisuje službena mesta naslednjih nazivov:

- 8 ekonomistov
- 6 finančnih revizorjev
- 5 komercialistov
- 4 knjigovodje
- 3 pravnike
- 2 agronoma
- 1 veterinarja
- 3 gradbene inženirje
- 2 gradbena tehnika
- 1 arhivarja

Službeni prejemki so zagotovljeni po uredbi s conskim dodatkom. — Ponudbe je dostaviti tajništvo Okrajnega ljudskega odbora, Koper, s popolnimi osebnimi podatki, navedbo dosedanje zaposlitve in življenjepisom

BOLNICA V PTUJU

sprejme

4 bolničarke in 5 otroških negovalk

Prošnje je vložiti na upravo bolnice v Ptuj do 15. novembra 1953

TOVARNA

METALNIH KONSTRUKCIJ

»FRANC LESKOŠEK«

MARIBOR

sprejme

inženirja

kovinske stroke

z daljšo komercialno prakso, za šefa nabavnega oddelka, zunanje trgovine in materialne uprave.

Reflektanti naj pošljejo ponudbe z referencami na upravo podjetja.

Ostali pogoji po dogovoru!

Ljudska skupščina

Ljudske republike Slovenije

razpisuje mesta štirih

debatnih stenografov

(pripravnikov)

Lastnorodne prošnje je z navedbo šolske kvalifikacije in prakse predložiti najpozneje do 15. novembra t. l. Sekretariatu Ljudske skupščine LRS — Ljubljana, Erjavčeva ul. 18.

PRILOŽNOST!

Jeklena pregibna pocinkana vrvi

Ø 42 mm, 6 × 61 × 1,5,

3576 kg, nov uvoženi neuporabljen material, zelo ugodno napredaj

»BAGER«

Pomorsko bagersko podjetje

SPLIT

Telefon 21-83

2301

Ugodno prodamo

novouvoženo merilno napravo za paro (kompletno), s kapaciteto 5 ton na uro in

tritoński tovorni avtomobil znamke »OPEL-BLITZ« v brezhibnem stanju.

Ogled je vsak dan v »Pivovarni Laško«

»15. SEPTEMBER«

TOVARNA CEMENTA IN SALONITA — ANHOVO pri Gorici (Slov. Primorje)

sprejme takoj v službo:

strojnega inženirja

in inženirja-kemika

oba z večletno prakso
Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. Prošnje z življenjepisnimi podatki nasloviti na upravo podjetja.

IZVRŠUJE VSA POPRAVILA DKW AVTOMOBILOV
IN MOTORJEV SOLIDNO IN PO ZMERNIH CENAH,

VSE IZTROŠENE NADOMESTNE DELE VAM ZAMENJAMO Z NOVI MI ZA VSE TIPE DKW. VOZIL PO KONKURENČNIH CENAH. PRIPOROČAMO SE S SOLIDNO, STROKOVNO IN TOČNO POSTREŽBO.

DKW
AVTO SERVIS
LJUBLJANA
VILHARJEVA C.

OBVESTILO

OBVEŠČAMO CELOTNO TRGOVSKO MREŽO NA DROBNO, KMETIJSKE ZADRUGE IN OSTALE KUPCE, KAKOR TUDI PROIZVAJALNA PODJETJA, DA SE JE OD PODJETJA

»METAL«

TRGOVSKEGA PODJETJA S KOVINSKIM IN MEŠANIM BLAGOM NA DEBELO

SARAJEVO

Z ODLOČBO LJUDSKEGA ODBORA MESTA SARAJEVA LOČILA STROKA MEŠANEGA BLAGA IN USTANOVILO SAMOSTOJNO PODJETJE Z NASLOVOM

„VELEMEŠOVITO“

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM NA DEBELO

SARAJEVO

Dositjeva ulica šte. 8

Telefon 20-72 in 45-41

PODJETJE ZAČNE S POSLOVANJEM

1. NOVEMBRA 1953

VSA NAVEĐENA PODJETJA, KAKOR TUDI OSTALI KUPCI SO NAPROŠENI, DA TUDI V BODOČE SVOJA CENI NAROČILA ZAUPAJO NAŠEMU PODJETJU, KJER BODO NAJKULANTNEJE POSTREŽENI PO NAJNIZJIH DNEVNIH CENAH!

OBENEM PROSIMO VSA PROIZVAJALNA PODJETJA, DA SVOJE CENJENE PONUDBE POŠLJEJO PODPISANEMU PODJETJU IN SE OBENEM ZAVEZUJEMO, DA BOMO TUDI V BODOČE OBRŽALI DOSEŽENI UGLED, TAKO PRI NAŠIH KUPCIH, KAKOR TUDI PRI DOBAVITELJIH!

»VELEMEŠOVITO«

4672

Zatemnitev

J. B. PRIESTLEY

49

Roman o nacističnem vohantstvu v Angliji med drugo svetovno vojno.

GRETTLEYJU

ILUSTRIRAL SARAHADIN HODŽIČ

»Veste, kakor sem vam že rekel, polkovnik je ugleden mož in ima tu velik vpliv, toda med nama rečeno, njegov patriotizem je preglasen. Izjavil je, da ga kot člana uprave niso vprašali, ali naj sprejmejo Ottona Bauernsterna, in razburjal se je, da se Nemeč ali Avstrijec po cele dneve in vsako noč do polnoči mudi v podjetju. Nekateri drugi ljudje so se tudi postavili na njegovo stališče, vstevši, tu je nadzornik ponižal glas do zaupljivega šepeta — »upravnika naše okrajne policije, ki je velik prijatelj polkovnika Tarlingtona. Pred dobrim mesecem je stvar dosegla višek, in Ottona Bauernsterna so odpustili in pozvali, naj zapusti okraj, in sicer neutegoma. Zapustil je podjetje, potem pa je kratko in malo izginil. Pobral je šila in kopita, češ da odpotuje v London, mi pa vemo, da se ni prijavil ne v Londonu, ne kjerkoli drugje, ker smo zahtevali, naj nam sporoči, če bi se kje prijavil, pa tega ni storil.«

»Ali je prej stanoval pri svoji svakinji, zdravnici?« sem vprašal.

»Ni, čeprav sta se često sestajala. Zdravnici je bilo zelo neprijetno, da so tako ravnali z njim, ker je trdila, da je bila edina njegova želja, da bi nam pomagal tolči nacistične, mi pa smo ga začeli preganjati, namesto da bi ga pustili pri miru. Razume se, da je zaradi tega zelo ogorčena.«

»Iz česar lahko povzamemo dve možnosti,« sem dejal. »Prvič, da je lahko neki spreten nacistični agent izkoristil to njeno ogorčenje in jo prepričal, da bi morala pomagati veliki nemški rasi, ki ji je pripadal njen mož, da bi tolkla neumne Angleže. Drugič, da je vse ta zgodba izmišljena in da ti Bauernsterni nikoli niso bili pravi begunci. Med begunci je nekaj takih, ki so jih poslali kot agente. Da, nekateri izmed njih vam lahko celo pokažejo brazgotine od batin, ki so jih dobili še v koncentracijskih taboriščih. Agenti delajo vse zelo spretno.«

»Je pa še druga možnost, Neyland,« je dejal nadzornik in me strogo pogledal, »in sicer, da ta ženska ni bila nič drugega, kakor je videti, namreč: spodobna in dobra žena, ki je pač imela smolo. Jaz to verjamem, in večkrat ji ne morem pogledati v oči, ker me je sram, da so moji rojaki tako grdo ravnali z njo. Toda žena je vredna več kakor sto mojih rojakov.«

Ta izjava, izrečena s tolikšno vnemo, bi lahko vzbudila v meni še večje nezaupanje, toda iz nekega čudnega razloga, ki si ga nisem znal pojasniti, mi je bilo neprijetno, ko da se sramujem samega sebe, čeprav za to ni bilo nobenega razloga. Takoj potem sem začutil v sebi nekakšno razdraženost. Ta ženska me je zmeraj nekako dražila. Čeprav je bila odsotna, me je zdaj dražila celo prek nadzornika kot svojega zagovornika.

»Dobro,« sem zamrmral, »v vaših očeh je ženska popolnost. Reči pa moram, da se ne vede kot ženska, ki ji ni treba ničesar prikrivati. Ko me je snoči videla, se je ustrašila. Prav zelo je pazila nase, ko sem jo danes popoldne obiskal. Zakaj?«

»Zato, ker so vsi tako grdo ravnali z njo,« je odgovoril nadzornik brez pomisleka.

Odkimal sem z glavo.

»Ne, tu mora biti še nekaj. Dovolite mi, da vas mimogrede vprašam: ali vam je kaj na tem, da aretirate tega Ottona Bauernsterna?«

Sklonil je glavo k meni in zašepetal:

»Ne, meni nič. Ne želim ga aretirati, če je tisto, za kar ga imam. Zakaj pa vprašujete?«

»Zato, ker dokaj zanesljivo slutim, kje se utegne zdaj skrivati,« sem odgovoril. »Skriva se v neki sobi v hiši vaše prijateljice, svoje svakinje, zdravnice Bauernsternove.«

»Ali ste o tem prepričani?«

»Nisem, stavljal bi škatico cigaret proti vžigalici, da se res skriva tam. To je bilo napisano na obrazih teh dveh žensk danes popoldne, zlasti na obrazu služkinje, katere obraz izda vsako skrivnost. Bilo mi je jasno, da nekoga skrivajo, zdaj pa mi je jasno tudi, kdo bi utegnil biti.«

Nadzornik se je udaril z obema rokama po kolenih, potem pa je vstal. Z obraza mu je odsevala skrajna nevolja.

»Bolje bi bilo, da mi tega niste povedali.«

»Počakajte trenutke,« sem dejal. »Niti r ne mislite, da bi morali zdaj oditi tja in ga potegniti iz skrivališča.«

»Zdaj, ko vem, kje je, mi ne preostaja nič drugega. Kaznovan bo, ker živi tu neprijavljen.«

»Saj imam pooblastilo od Odseka — in lahko vam ga pokažem, če želite, čeprav bi moral za to razrezati prevleko svojega kovčka — da zahtevam sodelovanje policije, kjerkoli delam, razen Londona. Ali hočete, da vam to pismo pokažem?«

Nasmehnil se je.

»Morda bi bilo dobro, da ga preberem, ko ste ga že omenili. Veste, jaz nikoli nisem sodeloval z nobenim človekom vaše vrste.«